

دماشوم نړۍ

نورالحبيب نثار

دماشوم نړۍ

ټولوونکی
نورالحبيب نثار

د کتاب پېژندنه

- ❖ د کتاب نوم : د ماشوم نړۍ
- ❖ ټولوونکي : نورالحبيب نثار
- ❖ خپروونکي : داريک دگرځنده کتابتونونو اداره
- ❖ کمپوزر : محمد نادر هاشمي
- ❖ د چاپ کال : ۱۳۷۸ / ۱۹۹۹ م
- ❖ د چاپ ځای : پېښور
- ❖ د پښتې عکس د : شاهپور يوسفزي (افغان ايد)
- ❖ د متن رسمونه د : استاد حسن پاوند

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اریک له دوو کلونو راهیسې د افغانستان بېلابېلو ولایاتو ته د گرځنده کتابتونونو د لېږلو پروگرام جوړ کړی دی؛ گرځنده کتابتونونه د اوسپنیزو صندوقونو په بڼه جوړ شوي، د هېواد په یوه برخه کې په یوه ځانګړي ځای کې اېښودل کېږي، د سیمې خلک راځي کتابونه په امانته توګه اخلي، لولي یې خپلومشا او خوانالوستو کسانو ته یې اوروي، بیا یې بېرته راوړي او په بدل کې یې بل کتاب اخلي او په دې ترتیب په سیمه کې د کتابتون ټول کتابونه لوستل کېږي او بیا دا گرځنده کتابتون یوې بلې سیمې ته وړل کېږي.

موږ هڅه کړې، دې کتابتون ته داسې کتابونه راغونډ کړو چې له یوې خوا یې ژبه ساده او اسانه او له بلې خوا خلکو د استفادې او اړتیا وړ خبرې او مطالب ولري او له دوی سره د دوی په روان ژوند کې عملي مرسته وکړي، لکه د کرنې، لاسي کارونو چرګانو روزنې او نورو چارو کې.

مور په دې ترڅ کښې داسروې هم کوو چې خلک نورو کومو آثارو او کوم
ډول موادو ته اړتیا لري، چې په دې لړ کښې موددوی گڼې غوښتنې او
د اړتیا وړ مواد لست کړل خو متأسفانه په دې برخه کښې مو کتابونه ونه موندل
چې ددوی په گرځنده کتابتونونو کښې یې ځای پر ځای کړو.

ددې تشې د دکولو له پاره مویو کال وړاندې «یونو چا» ته وړاندیز وکړ
چې مالی مرسته وکړي او مور ددې گرځنده کتابتونونو له پاره په خپله یو
شمېر اړتیا وړ کتابونه چاپ کړو او دخلکو غوښتنو ته په خپل لاس د عمل
جامه ورواغونډو؛ هغوی زمور وړاندیز ومانه او یو موټی پیسې یې را کړې.
مور ددې له پاره چې کار سیستماتیک او ښه گټور شي دې کار ته مود تهیې
یوه ډله وټاکله چې هم زمور د ادارې غړي پکښې دي او هم د هېواد یو شمېر
مجرب او له دې کار سره علاقمند لیکوال او مولفین چې په گډه به کار کوي،
د اړتیا وړ کتابونه به یا په خپله او یا دهغه لیکوالو په وسیله چې په ټاکلې
موضوع کښې تخصص او مهارت لري، تهیه کوي او دکتابونو د
پلانگذاری، تهیې، چاپ او وېش ته د چمتو کېدلو ټول پړاوونه به یې په گډه
پرمخ بیايي، دا ډله د افغانانو له خوا خوږې میرمن نانسې هېچ دوپرې،
حبیب الله رفیع، سر محقق زلمی هېواد مل، حسین فخری، محمد فهیم
رحیمیار او محمد رفیع څخه جوړه ده.

مور د هېواد په کلیو، بانډو او ښارونو کښې د گرځنده کتابتون له ټولو
گرانو لوستونکو څخه هیله کوو چې خپلې اړتیاوې، غوښتنې او پوښتنې
راولېږي او د هېواد له ټولو پوهانو او عالمانو څخه هیله لرو چې په دې لاره
کښې راسره مرستې شي چې په دې برخه کښې له ښو نه ښه کتابونه وړاندې
کړای شو!

په درنښت

«داریک گرځنده کتابتونونو اداره»

فهرست

مخ	عنوان
۱	کیسی
۱۸	لوی
۲۸	سندری
۵۵	کیسی
۶۵	دمتلونو کبی
۷۴	متلونه
۷۸	توکبی
۸۰	فکرو کروچی یی زده کرو
۹۱	مشغولتیاوی
۹۸	رسامی

مشر، کشر

په يوه ځنگله کې دوه ماران اوسېدل . يوه سل
لکې لرلې او بل سل سرونه . يو وخت پر دغه ځنگله
باندي اور ولگېد . د ځنگله ټول اوسېدونکي يوې
خوا بلې خوا ته وتښتېدل . کله چې د اور لمبې دوی ته
ورنژدې شوې ، نو يو سړی مار له خپلو سلو لکيو
سره په يوه لوري روان شو او له سوزېدايي ځان

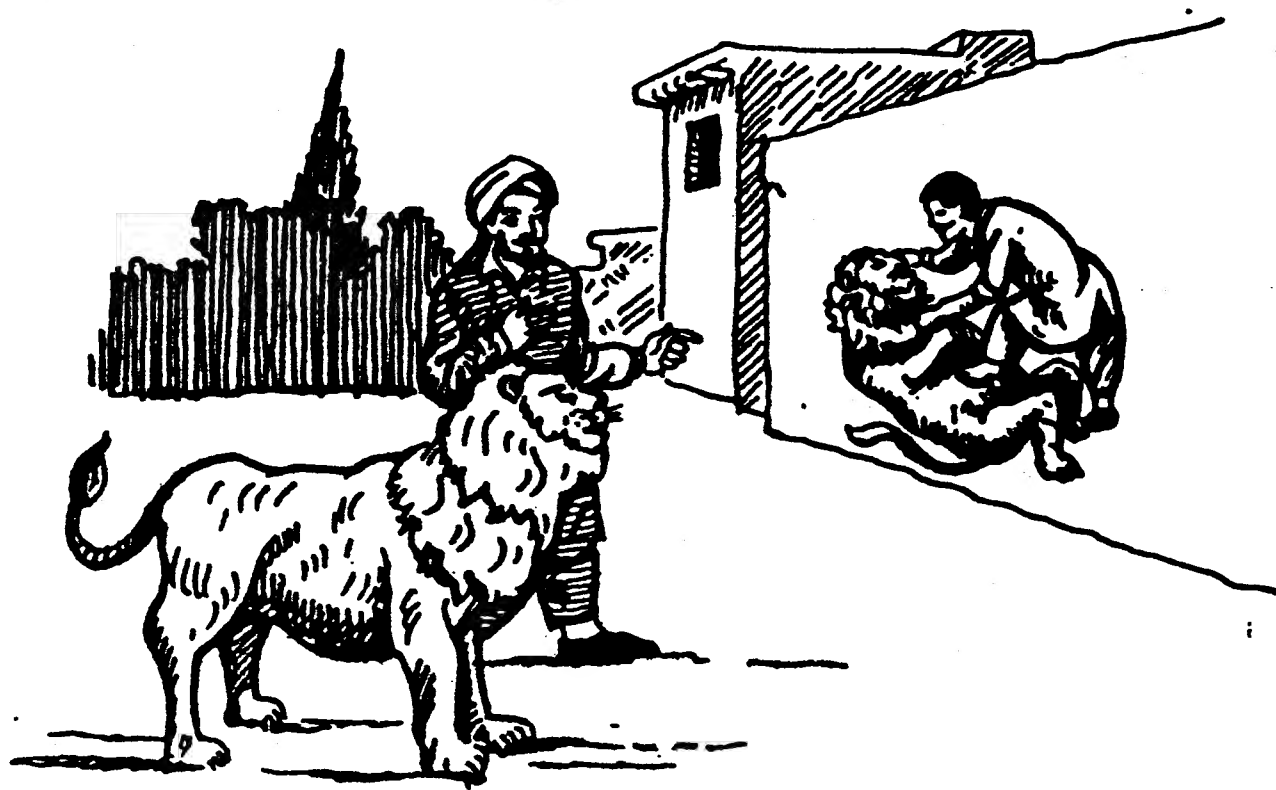
وساته . خوشل سري مار په لوي جنجال واوښت .
 ځكه چې يوه سربه يې ويل چې دې خواته ځو او بل
 سربه يې ويل چې نه ؛ هغې خواته ځو . څه فيصله يې
 نه شوای کولای . په همدې ، همدې کې ترې اور
 چاپېرې شو او د تېښتې لارې يې ورکې شوه . لنډه دا
 چې دغه مار له خپلو سلو وارو سرونو سره ځای په
 ځای وسوځېد .

سړی او زمری

دیو د سړي او یو د زمري په دې خبره بحث و چې
زمری زیات زړه وړدی او که سړی ؟ دواړه په یوه
لاره روان وو . یوه ځای ته چې ورسېدل ، یو تصویر
یې ولېد چې یو د سړي پکې زمری راڅملولی او
پرمري یې پښه ورته ایښې ده . سړي زمري ته
وویل : « دې تصویر ته وگوره او بیا فیصله وکړه

چې زړه ور څوک دی ؟ « زمري ورته وويل : « دا
تصوير به خامخا سړي جوړ کړی وي . که زمري جوړ
کړای وای ، نو سړی به د زمري له پاسه نه ، بلکې
دهغه په گېډه کې ښکاره کېده . »

مپري او چرچري

دژمي په يوه ورځ ، يوه مپري خپله غله ، دانه چې
تېراوړي يې ذخيره کړې وه ، دوچولو له پاره دباندې
لمر ته راوکښله . دغه وخت يې ، يوه چرچري ولېده
چې دلورې له لاسه په بد حال وه . چرچري مپري ته
سوال وکړ چې که کومه دانه ورکړي چې ويې خوري
اوله مرگه بچ شي . مپري ترې پوښتنه وکړه چې په
تېراوړي کې دې څه کول چې ځان ته دې د خوراک
څه شي جمع نه کړای شو ؟ چرچري ځواب ورکړ :
« ما به تېراوړي کې رباب غبراوه او سندري مې ويلې .
دې ته وزگار نه شوم چې ځان ته دژمي خواړه برابره
کړم . » مپري ورته وويل : « په اوړي کې چې دې له
رباب سره سندري ويلې ، نو اوس ورڅه اتني کوه ! »

شومر او دهغه شتمني

يود شوم سري خپله ټوله شتمني په سرو زور بدله
کړې وه او هغه سره زړې چېرته په زمکه کې ښخ
کړي وو. هره ورځ به هلته ورته او هغو سرو زرو ته به
يې کتل او خوشالېده به. يود غله چې دا شوم سري
ولېده چې هره ورځ يود ځای ته ورځي او شيبه نيمه
پس خوشاله، خوشاله بېرته راځي، نو بله ورځ
ورپسې شو او معلومه يې کړه چې په دغه ځای کې
دې شوم سري خپله ټوله شتمني ښخه کړې ده. شوم

چې بېرته راغی ، نو غل ورغی او هغه ټول مال یې
ترې یوړ . سبا ته چې شوم بیا دخپل مال دکتلو له
پاره هغه ځای ته ولاړ ، گوري ، چې ځای شته
اوجولا نشته . په ژړا شو . یو د نېک سړي ورته
وویل :

« ورشه ؛ یوه خښته راوړه او دلته یې ښخه
کړه . ځکه چې تا ته د زړو خښته اود خاورو خښته یو
برابره . نه دې هغه په څه شي لگوله اونه به دا په
څه شي ولگوي او چې دهغې په لېدو دې ځان
خوشالاوه ، نو ددې په لېدو به هم ځان خوشاله
ساتي ! »

ترکان اوونی

یو ترکان یوه ځنگله ته ولاړ . له ونو یې سوال وکړ
چې یوه وړه غونډې خانگه ورکړي چې خپل تبر ته
ورڅخه لاستی جوړ کړي . غټو ونو په خپلو کې سلا
وکړه چې بکیانه به رضا کړو چې ترکان ته یوه
خانگه ورکړي . چې خپل تبر ته ورڅخه لاستی جوړ
کړي . بکیانې خوارې په نه زړه خپله خانگه ترکان
ته ورکړه . ترکان چې په تبر کې لاستی واچاوه ، نو

خپل کاري يې شروع کړ . وړو مې يې دهماغو غټو
غټو ونو په وهلو لاس پورې کړ . ټولې يې
راوغورځولې .

ونو څه کړي وای . اوس وخت تېرو . ټولو همدا
چغې وهلې چې که موږ له خپله لاسه ترکان ته دخپلې
بکيانې لېچې نه وای پرې کړې نو دترکان تبر به له
موږه څه غوښتل .

کبرجن کارغه

یوه کارغه په یوه ځنگله کې د طاووس بڼکې
وموندې . په زړه کې یې تېره شوه چې که دغه بڼکې
په ځان پورې ولگوي نو بالکل طاووس به ښکاري .
ده چې په ځان پورې دغه بڼکې ولگولې . نو بیا یې
له کارغانو سره بېخي خبرې نه کولې . ورته ویل به
یې : « لرې شی ؟ تور مخونه مو ورک شه . نه گورئ
چې زه طاووس یم ؛ ستاسو له ماسره څه کار دی . »
کارغان چې یې له ځانه وشړل ، نودی ورغی

د طاووسانو په ډله کې کښېناست . طاووس چې ولیده ، نوله واره یې وپېژانده چې دی خو کارغه دی . ټول پرې ورتوی شول (وروگرځېدل) . په ټونگو ټونگو یې ترې ټولې بڼکې وغورځولې او په وهلو وهلو یې له خپلو ځانونو څخه بېل کړ . کارغه په بده ورځ بېرته خپلو عزیزانو ته ورغی او خپل حال احوال یې ورته ووايه . عزیزانو یې ورته وویل : « تا خو موږ له خپله ځانه شړلي وو . اوس ولې موږ ته راغلي ؟ »

په دې توگه کبرجن کارغه دخپل کبر سزا ولیده . نه د دین شو ، نه د دنیا . نه طاووس شو او نه کارغانو له ځانونو سره پرېښود .

سپی او شر مین

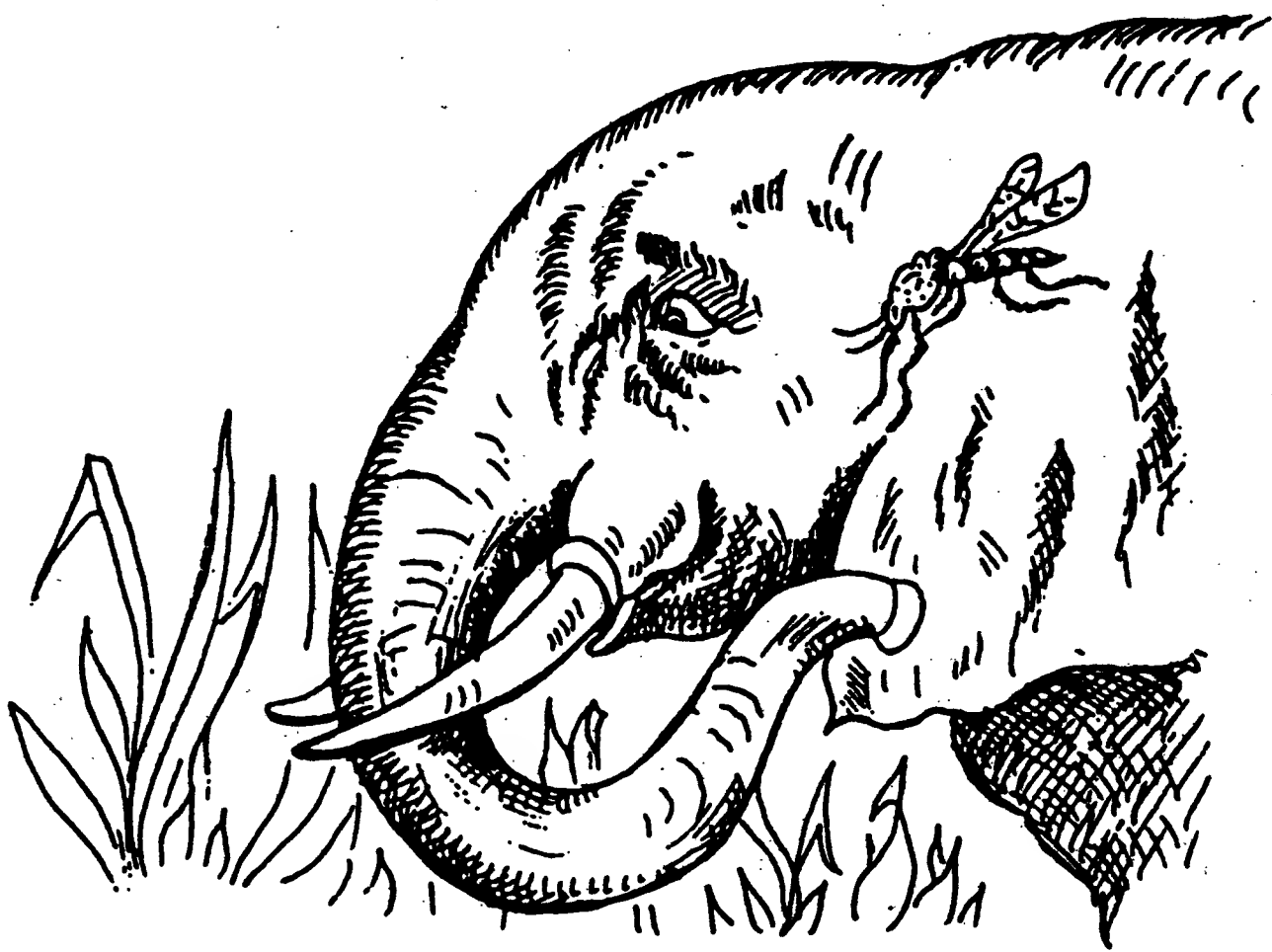
یوه خوار شر مین په ځنگله کې یو چاغ سپی
ولېده. پوښتنه یې ورڅخه وکړه چې دا دومره غټ
شوی څنگه یې؟ سپی ورته وویل چې زما مالک ماته
غوښه او نور ښه، ښه خوراکونه راکوي. شر مین
ورته وویل: زه خودلته له لورې مړ شوم؛ ما هم
درسره خپل مالک ته بوزه! سپی ورسره دهغه خبره
ومنله. په دې کې د شر مین پام د سپي د غاړې پټۍ ته
شو. شر مین وویل: دا څه شی دی؟ سپی وویل: په
دې کې مې مالک زنځیر اچوي چې چېرته ترې ولاړ
نه شم. شر مین وویل: ماته دا ښه ده چې خواریم
او آزادیم نه دا چې لکه ستا غټ یم او د بل غلام!

دهاتي په غور کي

ديوه هاتي په غور کي ماشي ننوت . ډېره موده
يې پکې تېره کړه . ځکه چې له لوړې ، تنډې ، باد ،
باران او نورو خطرونو څخه په امان و . خويو وخت
يې زړه ته ورغلل چې بس دی ؛ ډېر موده دې
واړوله ؛ مېلمستيا خو هم يوه ورځ ، دوه ورځې يا
درې ورځې وي ؛ نه چې ټول عمر . نيت يې وکړ چې
نور ولاړ شي .

کله چې روانېده ، نو هاتي ته وويل : « ماما ، زه
ځم ، ماته رخصت راکړه . » هاتي ورته وويل : « ته
څوک يې ؟ کله راغلی وي ؟ او دلته څه کوي ؟ »

ماشي ورته وويل : « ولي ، ته مانه پېژني ، ما خو
 نيم عمر ، دلته ، ستا په غور کې تېر کړ . زه ماشي
 يم ، د باد او باران له وېرې مې ستا په غور کې پناه
 اخيستې وه . » هاتي ورته وويل : « هر څوک
 چې يې ، يې به ، اوچې ځي ، څه په مخه دي بڼه . زه
 دي نه په راتلو خبر شوی يم اونه دي اوس په تلو
 پوهېږم . »

دخړه خړتوب

يوه دكاندار په خړه مالگه بار كړې وه . په يوه
درياب تېريده . دخړه پښه وښويېده او ددرياب په
منځ كې ورپرېووت . دوكاندار چې خو خړپاڅاوه ،
مالگه اوبه شوې وه او دخړه بار سپك شوى و . يو
ځل بيا هم داسې وشول . خړپوه شو چې په درياب
كې له پرېوتو سره يې بار سپكېږي . تردې وروسته
به چې كله هم له باره سره په درياب پورې واټه ، نو
ددرياب په منځ كې به يې ځان غورځاوه .

بله ورځ دوكاندار په خړه مالوچ بار كړي وو ، ښار
ته يې وړل . كله چې په درياب پورې واټه نو خړه ځان
وغورځاوه او چې خوبېرته پاڅېده نو بار يې دومره
دروند شوى و چې روغه ملایې ورته ماته كړه .

هوسى او د هوسى بچى

يوه ورځ يوې هوسى ته خپل بچي وويل : « موري ؛
ته خو تر سپي لويه هم يې او تر هغه زياته تېره منډه
هم وهلى شې . سربېره پردې ، ستا لا ښکرونه هم
شته چې ځان پرې وساتي . نو داڅه چل دى چې ته له
سپي څخه دومره وېرېږې ؟ » موريې ورته وويل :
« بچيه ؛ ته رښتيا وايې . خوڅه وکړم چې د سپي
آواز واورم نو له لاسونو او پښو مې دم وڅېږي او زړه
راته وايي چې منډه کړه . »

پښ او سپی

یوه پښ یو سپی ساتلی و . کله چې به پښ خپل کار کاوه ، دی به کرار ویده و . خو چې ددودی وخت به شونو نیغ به راپاڅېده او پښ ته به مخامخ کښېناست . پښ به ورته دودی ورگوزار کړه ، وبه یې ویل : « عجیبه سپی یې . زما دکار په ټک ، ټوک نه راپاڅېږي . خو چې زما دخولې دخوځېدو آواز واوري ، نو خوب درڅخه وتښتي ! »

اگو، بگو

نجنونې په دايره يي ډول کښېني ، هره يوه خپل
دوارد لاسونه پر زمکه داسې ږدي چې ورغوي يې پر
زمکه ولگېږي . يوه نجلۍ چې تر نورو مشره او
ماهره وي خپل کين لاس دنورو غوندي پر زمکه
ږدي او ښۍ لاس موټۍ کړۍ پورته نيسي او د
(اگو، بگو) سندرې په ويلو شروع کوي :

اکو، بکو

سر سیندکو

غوامی ولاره په ترپکو

درخانی خوری راوزه

په لستونی کی دی خه دي ؟

ماسته دي که شوده دي ؟

ورور می ناست دی په دکان

غشی ولی په میدان

میدان داسی خلیری ، لکه ستوری د آسمان

باباگی چی شری لنگ کری

خبری د پالنگ کری

خلور زامن یی مره دي ، د پنځم یی ځنکندن

بیو ما ته گلبدن !

د پاسنی سندرې دهرې کلمې له ویلو سره جوخت
 په بني لاس دنورو نجونو لاسونو ته په کراره کراره
 تپ ورکوي . کله چې سندرې پای ته (بیوماته
 گلبدن!) ورسوي ، نو د (گلبدن) د کلمې له ویلو
 سره سم چې ددې نجلی موټی کری لاس دهرچا پر
 لاس برابر راغی نو هغه ته بیا په زوره تپ ورکوي .
 هغه نجلی چې لاس یې تپ وخور ، خپل لاس تخرگ
 کې نیسي چې تود شي . دا لوبه په دې توگه تر هغه
 جاري وي چې دیوې یوې نجلی په لاس (دگلبدن)
 کلمه برابر شي او تپ وخوري .

کله چې دټولو نجونو لاسونه له میدان څخه جگ
 او په تخرگونو کې ونیول شول ، نو بیا هر یو په نوبت
 سره خپل لاس له تخرگ څخه را باسي او دهغې نجلی

مخ ته يې تيسي چې د (اكو ، بكو) سندرې يې ويله
او پوښتنه ورڅخه كوي چې : « گرم دی كه يخ ؟ »
هغه گوري دهرې يوې نجلی لاس چې تر نورو تود
وي لوبه يې گټلې ده .

پت پتانی

ماشومان (نجونی / هلکان) سره راغونډشي .
موده معلومه کړي (موده د ماشوم د سترگو پټولو
ځای ته وایي) . یو ماشوم په خپله خوښه له ډلې را
وزي او ټاکلې مودې ته ورځي او سترگې پټوي ، نور
ماشومان یې لومړی په څنگ کې درېزي او بیا په

داسې طريقه چې د پنبو دربا يې وانه وربدلی شي
 کوم گوبنه ځای لټوي او هلته ځانونه پټوي . دغه
 وخت يو پکې د کوم ځناور آواز باسي . د آواز له
 اوريدا سره ، هغه ماشوم چې سترگې يې پټې کړې
 وې ، سترگې خلاصوي او د پټو شوو ماشومانو په
 لټه کې يوه خوا بله خوا گرځي . او چې پيدا يې کړي
 نو بيا د يوه پر سر لاس ورتېروي او ناره وهي چې :
 « شاپر ، غوري تالا ! » اوس نو که پټ شوي
 ماشومان وپوهېږي چې ځانونه مودې ته رسولی شي
 نو منډه وراخلي او پر هغه ځای لاسونه راکاروي او
 نارې وهي چې : « منگی مات ؛ غوري تالا ! » هغه
 ماشوم چې سترگې يې پټې کړې وې په منډه د مودې
 خوا ته ځان رسوي ؛ په ماشومانو پسې منډې
 رامنډې وهي او هڅه کوي چې که کوم يو ورڅخه

راونيسي او پر سريې لاس ورته راكاري او د (شا پر)
 غږ ورباندې وكړي . خو كه په دې كار بريالي نه شي
 نو بيا سترگې پټوي او لوبه له سره پيل كوي . او كه
 كامياب شو نو بيا به هغه ماشوم سترگې پټوي چې
 پر سريې لاس كښل شوى دى او همدا لوبه به له سره
 كوي . دا لوبه په همدې ډول دوام پيدا كوي .

تال اچول

پخپله ماشومان يا مشران يې ورته رسی
غبرگوي او ديوې غټې ونې په يوه قوي بڼاخ يا منډه
کې ورته ول وراچوي . درسی سرونه ديوه خوباري
په يوه سر او بل سر پورې کلک غوټه کوي . تال له
زمکې تقريباً نيم متر جگ وي . اوس نو يو ، ماشوم
تال ته خپړی او بل ورته تالی ورکوي . نور ماشومان
ورته ولاړ وي ؛ هريو خپل وار ته گوري . شوک چې
دانگي ددېرې خوشالۍ او مستۍ له کبله کله په تال

کې کښېني او کله درېږي .

که ماشومان وغواړي چې جوړه جوړه وزانگي نو
جوړه جوړه تال ته ورځېږي . یو بل ته مخامخ
درېږي . یا یو درېږي او بل کښېني . له نورو
ماشومانو څخه یو ماشوم تال ته په زوره زوره دوه
درې تالۍ ورکوي . څومره چې په پښو او لاسونو تال
ته فشار او زور ورکړی شي ، هومره یې حرکت
زیاتېږي .

کله کله ماشومان د تال خوړلو پړوخت دا سندره
وايي :

تاله ، تاله زه دې شم
یو منگی اوبه دې شم
نه څښم د جې اوبه
خوله به مې تیا کې شي

ناسور به را په غاړه شي

تال به راته پاتې شي

ځينې وخت د جوړه زانگلو پر وخت نجونې د تال

يو يو پری کلک نیسی او نور نه غواړي چې جوړه

سره وزانگی نو یوه بلې ته وایي :

کور دې بېل

کور مې بېل

پیش پویری

نجنونی دکور په انگر یا دکلی په یوه میدان کې
سره راغونډیږي ، یوه بلې ته مخامخ دریږي او په
داسې ترتیب لاسونه سره ورکوي چې یوه د بلې غټې
گوتې تېنګې نیسي او دا لاندنۍ سندري سره
وايي:

راځه ، چې کارېزو ته ځو - ماسره پیسې نشته
پیسې له چانه پور کړه - پور به څوک رانه کړي
خوردې پر چا خرڅه کړه - خور به مې څوک وانخلي
بیا تال بدلوي ، وایي :

هغه غاړه مار دی - دمار په خوله کې تار دی
تار زما په کار دی - پيش پوږی دی
راغی فلانکی دووس - ورمې کرلرگی دووس
بخه پهلوانه ده - چغرو کې روانه ده
چغاچغ پني پرېښو - منگی دک له الوچو
پلار دي موره بش ته خېږولی دی

پيش پوږی دی

دپاسنيو سندرو له ختمېدلو سره سم دواړه نجونې
په تاوېدلو پيل کوي . تر هغې تاوېږي چې سرونه
ورباندي وگرځي ؛ ستړې شي او ودرېږي . اوس نو
دمه کوي او داسندره سره وايي :

هغه غاړه کلې دی - توکل پرې غوړېدلی دی
مشرې بابوت دی - پتي خان جرگې ته تللی دی
خانه ، پتي خانه ؛ دحجرې غولې دي تنگ دی
ناوې چې راځي نو دکالو ورسره شرنګ دی

چې دمه يې جوړه شوه نو بيا پاڅېږي ؛ په تاوېدلو
پيل کوي او داخل داسندر سره وايي :

ای وروره ، بيدار شه - ستا په لونگی ډزې دي

گډې وډې ورځې دي

گډې وډې ورځې دي

خانه ، پتې خانه ؛ د حجرې غولۍ دې تنگ دی

هو دريدنگ دی

ناوې چې تېرېږي د کوټې پرسر دې جنگ دی

هو دريدنگ دی

قو ، قو ؛ ځونډی ، ځونډی

قو ، قو ؛ ځونډی ، ځونډی !

پلار دې موږه بش ته خېژولی دی - مارانيولی دی

بش کې مې تومبلی دی - مونږ تښتولی دی .

دغه وخت لویه ډېره جوش کې راغلې وي . نجونې

ډېرې تنډې تاوېږي ، د تاوېدلو په ترڅ کې خپل
 لاسونه په ډېر مهارت سره خوشې کوي . پرک
 ورڅخه باسي او بېرته ژر لاسونه سره ورکوي .
 دغه وخت څه نورې کلمې هم وايي ، بیا نو لاسونه
 سره خوشې کوي ؛ کښېني ؛ دمه کوي او نورې دوه
 تنه نجونې په همدې طريقه لوبه پیل کوي .

خچی گوته یا بنگری ماتی

لومری پر زمکه یو کوتی جوړوي . بیا یوه نجلی
بلی ته مخامخ کښېني . دښیو لاسونو خچی گوته
یو له بلی سره نښلوي ، دبنگریو ماتی ټوټې یا
گرانونه دهمدغو لاسونو په غټو او ټټو گوټو کې
نیسي او د کوتی په لوري یې ورغورځوي . دهرې
یوې نجلی د لاس شې چې په کوتی کې یا کوتی ته
نژدې پریوتی وي ، نوبت نیسي او په خچی یا

بوندي، گوتہ ناکوتي شوي شيان دکوتي خوا ته تپل
وهي. کوبنبن کوي چي کوتي يي کري، که يي
کوتي نه کري شول، نو هغي بلي نجلي ته نوبت
ورکوي.

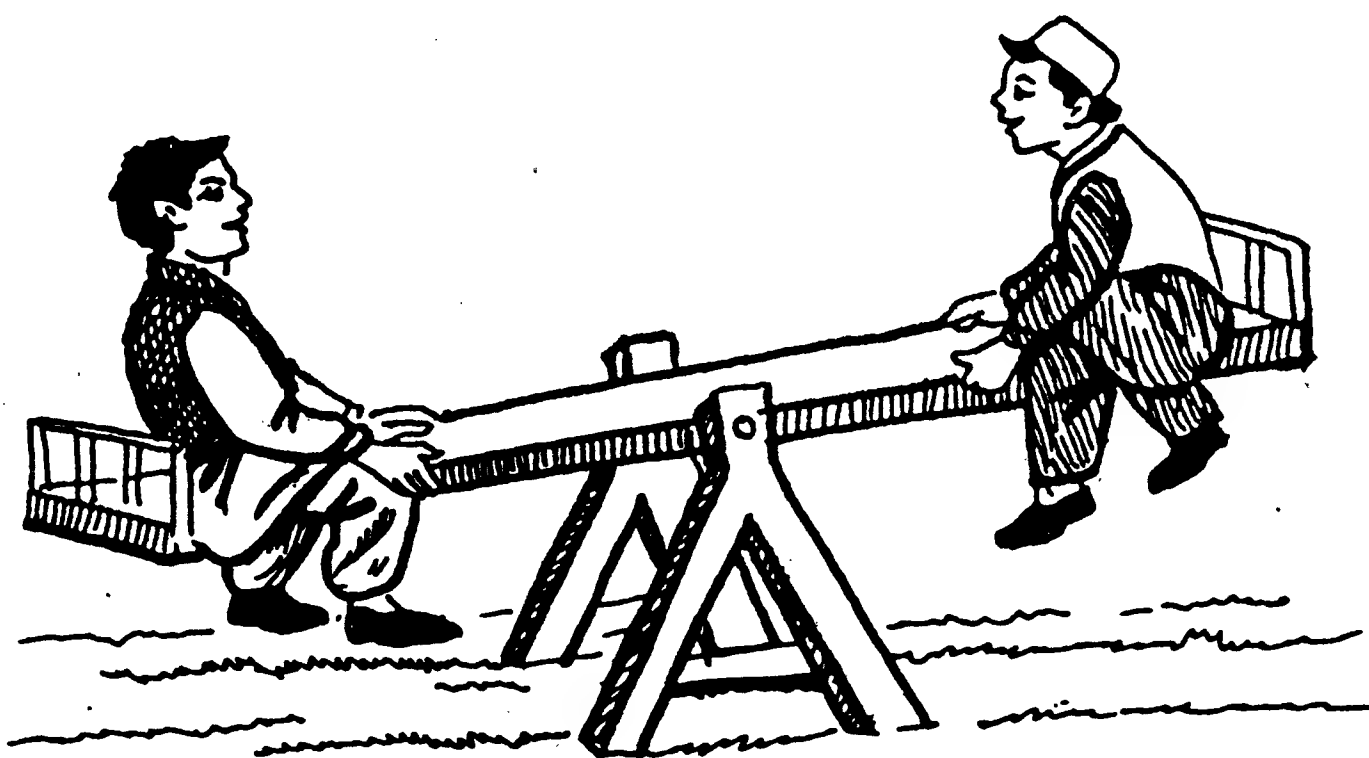
دغه لوبه، په دي توگه، تر هغي روانه وي چي
کومه نجلي دکوتي شاوخوا دبنگريو ماتي توتي يا
گرانونه تول په کوتي کي راولي او ويي گتي.

بانيچغ

ماشومان يواور د کلک لرگی را اخلي ؛ پر يوه
موره يا يوه تيتکي دېوال باندې يې داسې ږدي چې
دواړه خواوو ته يې توله برابرې شي . دوه تنه
ماشومان دلرگی پر يوه سراو بل سر مخامخ سره
کښېني يوبل ته وايي چې ځان کلک کړه او د پښو
دڅوکو په زور مخ پورته حرکت وکړه . په دې توگه ،

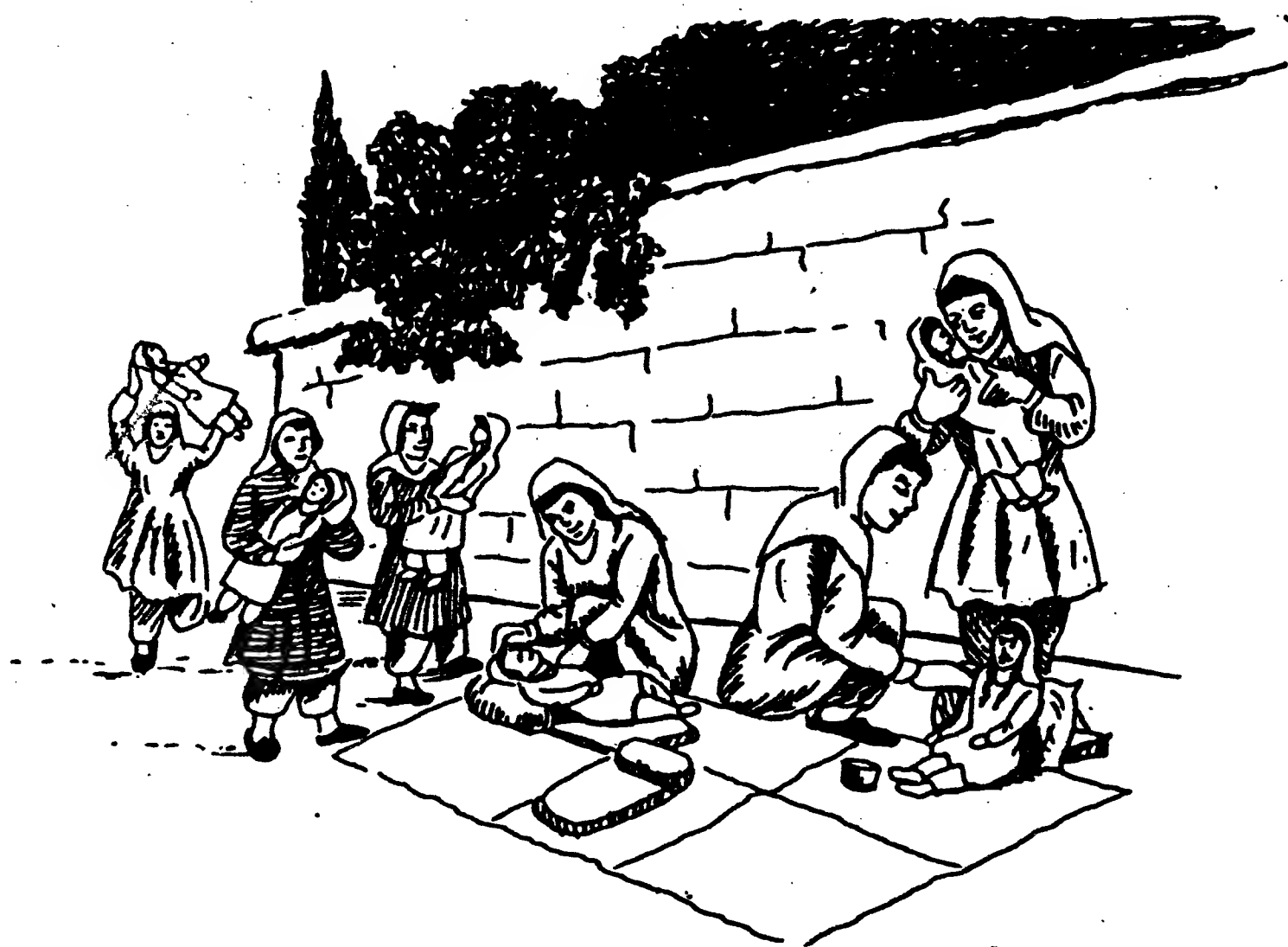
دواره ماشومان په نوبت سره په خپلو پښو لرگي ته
 زور ورکوي . کله د لرگي يو سر پورته ځي او کله بل .
 ځيني خلک دا ورده لرگي په سم نيمایي کې
 سوري کوي . د بل لرگي سر دا ورده لرگي د سوري په
 اندازه جوړوي او په زمکه کې يې ښخوي . سوري
 لرگي ورباندې د پاسه ږدي . بيا نو ماشومان دا ورده
 لرگي په دواره سرونو خپته اچوي يا کښېني او يو
 درېم ماشوم دغه اوږد لرگي گرد گرځوي .

نانځکې کول

نجوني خپلې نانځکې او نور د لوبو سامان را
اخلې . د دېوال سيوري يا په يوه گوښه ځای کې
کښېښي او کوره کې جوړوي . توشکونه پکې
هواروي ، بالښتونه يې غاړو ته ږدي او خپلې
نانځکې کښېښوي . د لوبو هغه نور سامان هم
د کوره کې په مناسبو ځايونو ځای په ځای کوي .
نجوني په خپلو کې د دوو کورنيو په شان تگ

راتگ او راشه درشه شروع کوي . يوه له بلي خخه
نانڅکې غواړي او ددوی يې حتی د ناوې داوومې
رسم او رواج هم تر سره کوي . دوی په نانڅکو بدل
هم کوي .

سندري

دوه پر تناره خورمه
دوه پر دېواله خورمه
دوه پر تله راتله خورمه
چي کښېنمه اته خورمه
زه خواره لاڅه خورمه؟!

مومنده اويو ووره
هنرمنده اويو ووره
وروره، څه هنريي زده و؟

وروره ، داهنريپي زده و
تالي داسي ختي لکه مينخلي

ورور مپي تلي دي پلوته
پلي به راته راوري
پلي به زه غواته ورکرم
غوا به ماته پي راکري
پي به زه سيند ته ورکرم
سيند به ماته کاني راکري
کاني به زه ... ته ورکري
خدای به ماته ورور راکري
يه وروره ، بيدار شه
ستاپه لونگي جنگ دي .

بارانه راوړېږه
په شين کبل وريږه
دښه کبل لاندې واړه ، واړه خانان دي
غوښي ، کچالان دي .

نري ، نري باران دي
بابا مـي راروان دي
دکت لاندې پيشو ده
پيشو ته وايه پيشي
بابا ته ستري مه شي .

دامـي ادل دامـي بدل
دامـي پانه په اوربل
دامـي نولس ، دامـي شل

يو، دوه، درې ۱+۲+۳

داچاوې چې دا درې ؟ ۳+

دامـاوې چې دا درې ۳+

راځئ، چې يوته ورشو ۱+

چې دا درې دي، که دا شپاړلس ؟ ۱۶=۳+

الف (ا) لکه ايلي

بي (ب) لکه بيلي

تي (ت) لکه تيلي

ثي (ث) لکه سيلی

جيم (ج) لکه جونگره

ابي، ماته چکي گوره.

سوال او ځواب

- او، پورې پاچا، زوی دې وشو، که لور؟
- زوی مې وشو
- خونی دې څه کر؟
- خونی دکنډو پرسردی
- دکنډو پرسر نشته
- پيشو به وړی وي
- پيشو څه شوه؟
- پيشو دڅره په کته ننوته
- کته څه شوه؟
- کته يې پر څره واچوله

- خرڅه شو؟

- خريې لرگيو ته بوت

- لرگي څه شول؟

- لرگي وسول او سکاره شول

- سکاره څه شول؟

- سکاره خريې ايرې شول

- خريې ايرې څه شوې؟

- خريې ايرې باد يووړې

- باد څه شو؟

- باد په سين ننوت

- سين څه شو؟

- سين وچ شو!

پلار حلالولم

مور ورته نيولم

مشرې ، مشرې خور به په کونډو ویشتم
کشرې ، کشرې خور به په مسینو کوزړیو کې ساتلم
زه شینکې توتي شوم په بنونو والو تمه .

اکو ، بکو ، دم درکو
انا راوړې سرې کې
مېرک یې وویشت پر لکې
خواره شې ابی
بابو جان دې لېونی کر
په داتشه خوتکې

اکو ، بکو ، سر سیندکو
غوامې ولاړه په ترپکو
اباسین بیالې ، بیالې
په کې ناسته درخانی

شولې ، واره شولې
دشگې شولې سمسوري
ستاوړو ربه شولې راوړي
درومال په پلو پوري
واخله خپلې موري
داسې نه دي ، لکه نوري .

دگنځي پر سر ويننه دي
خلور دي ، که پنځه دي
چاره پرې اثر نه کړي
دبيا تيو پرې شرنګار دی
پک مي جمه دار دی .

داجینی نادانه ده

موری پهلوانه ده

په کنده کې روانه ده

دمار په خوله کې تارو

تار زما په کارو

نه خنیم د جې اوبه

خوله به مې تیا کې شي

کابل به رانه پاتې شي .

نن به کړو ، سبا به کړو

در به کړو ، پیدا به کړو

په خدای به شي ، په تابه شي

ته زموږه ورور یې

شل کاله به گوري .

ولاړمه په ښکته
ښکته یوه ونه وه
دوني لاندې مارو
د مار په خوله کې تارو
تار زما په کارو
نه څښم د جبي اوبه
خوله به مې تیا کې شي
کابل به رانه پاتې شي .

سوال او ځواب

د بدری جمالي پلار : غور دڅه شي زيات دي ؟

سيف الملوک : د باران ؛ ځکه چې هر شي ته رسېږي .

د بدری جمالي پلار : گل دڅه شي ښه دی ؟

سيف الملوک : د پنبې ؛ ځکه چې د هر چا پوښاک دی .

د بدری جمالي پلار : زور دڅه شي زيات دی ؟

سيف الملوک : د آس . ځکه چې ملکونه لاندې کوي

او د پښو د زرايې تر لرې ، لرې رسېږي .

خدايه ، باران وکړې الله امين
 خدايه ، زوی ورکړې الله امين
 خدايه ، کال آباد کړې الله امين
 خدايه ، غنم شنه کړې الله امين
 خدايه ، ورکړې دومره وزې ښکر ، لکه نهزي الله امين
 خدايه ، ورکړې دومره غوا ښکر ، لکه هوا الله امين .

ماخو یوه خبره اورېدلې
 دلته به یې په بډه کرم
 په کلي کې به یې گډه کرم .

هاغه دي اوبښان راغله
 پورې په دامان راغله
 لنډې ، لنډې پښې ، لکه توتیان راغله .

اوبنه ، اوبنه ، دانگه
دانگه دي غرانگه
په بېره کې تال واچوه
سبا ، بېگا پرې زانگه .

اوبنه ، اوبنه ، ډز وکره
ډز په مازیګر وکره
ورکه روپی ماته کره
گلشن ته پرې خادر وکره .

کشکې زه مهی وای
دسیند بېخ کې مې ځی وای
هیڅوک زما نشته
هر څوک رانه پردی دی .

کشکی زه چنچنه وای

بنه پورته به الوتی وای

پورته ، دومره پورته

چی خیل یارته رسبدلی وای

چی ده رانه پوښتنه کرای

زه ورته بیا غلی وای .

زما دی یو ورله دلسو روپو چرگه

گیدره ، خوانیمرگه ،

په گوتوبه رانه شی .

توره تیره توره ده

سپینی ته بکروایی

دنگ ، دنگ چناران دی

دی نورو ته نښتر وایی .

نه چلپري ، بنده ده
دا دفرید ژرنده ده .

اختر دی ، بختور دی
ملاکره چرگوری خبتور دی .

لمرختلی باران اوري
گیدره ودوي ، شغال یی گوري
لمرختلی باران اوري
میرک پر غونډی ناست دی ، دمستو بدلې بولي .

سوال اوځواب

- رونده بابا ، خه گوري ؟
- (سترگي يې پتې کړې وي) ستن گورم .
- په ستن خه کوي ؟
- بوجي پرې گنډم .
- په بوجي خه کوي ؟
- کرکني پکې راوړم .

- چي ستڻ درسره ولتيوم ، نو ما به بوزي ؟

- سنټري به شي !

- دمه به وکړم .

- وړي به شي !

- کرکني به وخورم .

- تږي به شي !

ستاچکه ، چکه وينه به وڅښم !!

کیسی

* دا به خه شی وی ؟

له پاسه راغله سره سترگه په وینو کې پخه

سترگه

که یې خورم پرې کافر کېږم که یې نه خورم وږی

کېږم .

ځواب : روژده .

* دا وښیه ، دا به خه شی وی ؟

شپږیې پونډی دی ، لکی ملا کې لري

دوه يې دي پښې ، ژوند په هوا کې لري

ځواب : تله .

* داخه شی دی ؟

په هوا کې یوه کلا ده سړيې دی مخ ښکته ، ټول
عالم ته برالا ده .

ځواب : دغو مېسوډو مېکي .

* دا به خه شی وي ؟

پورې ږډه ونه ده
دولس يې غاښونه دي
دوه پکې گلونه دي .

ځواب : کال ، دولس مياشتې ، دود اخترونه .

* دا وښيه چې خه شی دی ؟

نه خوله لري ، نه غاښونه ؛ نه سر لري او نه پښې ؛
مگر خپله ږوډی په کراره خوري .

نه کور لری ، نه کلی ؛ نه پښې لري ، نه لاسونه ؛

خوهر چیرته سرگردان دی.

نه وطن لري، نه وسیله؛ نه دفتر لري، نه قلم؛

مگر جنگ ته همیشه تیار دی.

شپه او ورځ هلته دی او زگېروي کوي؛ ساه نه

لري؛ مگر هر چا ته ځان ښيي.

ځواب: مرگ.

* وښيه؛ دا به څه شی وي؟

نه پر مخکې شته، نه په آسمان کې. نه سړی دی

او نه حیوان. کور یې د پاسه ځای له پاسه دی.

ځواب: پېړۍ.

* دا وښيه، څه شی دی؟

له یوې سوري راوړي او په بله ننوړي. په

سترگونه لیدل کېږي او په لاس نه نیول کېږي. کله

د باغ گلاب شي؛ کله داسې پرېوړي لکه بم.

ځواب: خبره.

* دابه خه شی وی ؟

سری پی په غوایی کی دی . منځ پی په نارینه کی
دی . اوبېخ پی په زمکه کی دی .

ځواب : غنم .

* داوښیه چی خه شی دی ؟

په تیره سولېری ، خواړه پی به تندي کی دی .
کوری پی په ځنگله کی دی .

ځواب : دبریرې ماشین .

* داوښیه ؟

مړی له ژوندی پیدا کېږي او ژوندی له مړي .

ځواب : هگی اوچرگوری .

* دابه خه شی وی ؟

تور دی ، کارغه نه دی

الوزي ، مارغه نه دی

ځواب : گونگه .

باروړي ، بوده نه دی .

* داخه شی دی ؟

دده ونه ، کرو په ونه کال و سر کې دوه گلونه .

ځواب : کال ، دوه اخترونه .

* داخه شی دی ؟

له پاسه راغی سور بلوخ اغوستي يې پنځه
پنځوس .

ځواب : پیاز .

* داخه شی دی ؟

په پورته ځي آسمان ته چار چاپیره ټوله جهان
ته .

ځواب : دسترگودید .

* داخه شی دی ؟

ټوله ورځ گرځي . گرځي ، گرځي ، د شپې چې کور
ته راشي ، دیوې روپۍ ځای نیسي .

ځواب : امسا .

* داخه شی دی ؟

توله ورخ گرځي ، گرځي ، گرځي ، دشیپې چې
کورته راشي ، وازه خوله ونیسي .

ځواب : بوتان .

* دابه خه شی وي ؟

بنکته خم ، پورته مې کار دی
دغره پرسرانگاردی .

ځواب : چيلم .

* دابه خه شی وي ؟

وچ کلک له کولودک .

ځواب : کټ .

* داوښيه ، داخه شی دی ؟

یواېلچي له هنده راغی زما وروره
ورسره عجیب حیوان دی ویې گوره
عجیبه مولا جوړ کړی په قدرت دی

اتيا سره ، لس يې پښې او دېرش يې خولې دي .
ځواب : فيل ، هاتي ، پيل

* داوښيه چې څه شي دي ؟
مخکې ځي ، شاته نه گوري .

ځواب : اوبه .

* داڅه شي دي ؟
چې ځم ، راسره ځي ؛ چې نه ځم ، نه ځي .

ځواب : سيوری .

* داڅه شي دي ؟
ټوله ورغ کار کوي . بېگاته چې راشي سره خوله ځملي .
ځواب : يوم .

* دا به څه شي وي ؟
پورې خوا کورک له سپينو مريوډک .
ځواب : خوله او غاښونه .

* دا به څه وي ؟
سورمې سند وڅک دي له سرو غميوډک دي .
ځواب : انار .

دیوه شی پیدا کول

دشیپ له مخې کوچنیان ، میندې او پلرونه سره را
تولېږي ، یو تن له خونې څخه دباندې استوي . نور
په خپلو کې یوشی خوبښوي او په زړه کې یې نیسي .
بیا هغه دباندې وتلی کس بېرته خونې ته رابولي او
ورڅخه غواړي چې د دوی خوبښ کړی شی ورته
وښيي . له خونې څخه وتلی بنیادم د خونې له کسانو
څخه دهغه شی په باره کې پوښتنې کوي . هغوی
ورته ځوابونه وایي ؛ مثلاً :

- ساکبن دی ؟

- هو .

- حیوان دی ؟

- نه .

- ونه ده ؟

- نه .

- خورل کپري ؟

- هو .

- په حبوباتو کې راځي ؟

- نه .

زمور د کوڅې په دوکانونو کې شته ؟

- هو .

- رنگ يې شين دی ؟

- هو .

بيندۍ دي ؟

- نه .

- ترايي دي ؟

- نه .

- پالک دي ؟

- هو .

ددې مشق دکولوله پاره د پوښتنو شمیر او وخت ،
دواړه ، قیدېږي ؛ مثلاً : ورته وایي به چې په درې
دقیقو کې به یې د دولسو پوښتنو په مرسته پیدا
کوي .

دمتلونو کیسې

څوک چې خوبونه کوي مېنې يې نرکتې زېږوي

يووخت دوه تنه ملگری د مېنې په سوداگرۍ
پسې ولاړل . دواړو بلا ربې مېنې واخيستې او
د کور په لوري را روان شول . په بېديا کې پې شپه
شوه د غلو او لېوانو له ويرې يې داسې فيصله وکړه
چې وار په وار څار او پيره وکړي . يو ویده شو او بل
ملگری يې وينن ناست و او څار يې کاوه . چې د
دواړو مېنې لنګې شوې . د ناست سړي مېنې
نرکتې او ویده سړي مېنې بنځه کتې وزېږوله .

دخپلې مېښې نرکتې يې دملگري مېښې ته
ورواچاوه او دهغه دمېښې ښځه کتې يې خپلې
مېښې ته ورواچوله او سره بدل يې کړل .

ملگري يې چې کله له خويه راويښ شو ، گوري
چې د دواړو مېښې لنګې شوې دي ، نو له ملگري نه
يې پوښتنه وکړه : پلانيه ؛ ستامېښې څه شي
زېږولي او زما مېښې څه شي زېږولي دي ؟ ده ورته
وويل : ستامېښې نرکتې او زما مېښې ښځه کتې
زېږولي ده . هغه ورته وويل : باور نه کوم چې ستا
مېښې دې ښځه کتې زېږولي وي . ده ورته وويل :
« څوک چې خوبونه کوي مېښې يې نرکتې
زېږوي . »

چې په تمه دسپروشي ، هغه پاتې په ميروشي

يووخت يو ډېر لټ او استراحت طلب شخص په

سفر روان شو . دلاري په اوږدو کې يوې بېديا ته
ورسېد . چې نه دوداني او نه د اوبو نښه نښانه ليدل
کېده . د دوبي په ټکنده غرمه په لويه لار کې په دې
هيله پرېوت چې لويه لار ده ، گوندي څوک سپور به
يې له څنگه تېر شي او دى به هم له ځان سره سپور
کړي . په دې ډول به هم له ستوماني خلاص شي او
هم به يې مزل لنډ شي .

دې بېچاره ټوله ورځ په همدې انتظار کې تېره
کړه . لنډه دا چې په همدې تمه څلور ورځې پرې تېرې
شوې . څه ډوډى يې چې له ځانه سره درلوده ، هغه
هم خلاصه شوه . له تندي او گرمۍ نه مرگ ته نژدې
شو . کله چې پر دې پوه شو چې نور ودانۍ ته نه شي
رسېداى او مري نو په يوه لويه ډبره يې دا ټوله کيسه
وليکله چې دده دمړينې سبب شوه .

دا يې هم د ډبرې پر مخ وکښل : « کله چې مړ شوم

دلاري پر سر مي ٻنڊ ڪري او دا ڊبره يي دقبر شناخته
ڪري چي بل ڇوڪ داسي غلطي اولتي ونه ڪري .
دده په نصيحتونو ڪي يو نصيحت دا هم و :

» چي په تمه دسپروشي ، هغه پاتي په ميروشي . «

چي خوي بدشي ، پلمي ڊبري شي

وايي ، يوه ورځ يوي ميري په وياله اوبه خنيلي .
په دي وخت ڪي لڀو هم راغي . تر ميري يي پورته د
اوبو په خنيلو شروع و ڪره . ويي ليده چي ميري خو
ڊبره مزي ده . زره يي ورته وشو . چي وي خوري .
خوله يي ورته اوبه پريڻودي . په دي فڪر شو چي په
ڇه پلمه حمله ورباندي و ڪري دلڀو زره صبر نه شوبه
غصه يي ميري ته وويل : اي ميري ، تاته وايم ؛ دا
اوبه ولي راخروي ؟ ته نه ويني چي ره اوبه خنيم ؟
غواڙي چي اوس دي خير ڪرم . ميري له اوبو نه

خوله پورته کړه او په ډېره عاجزۍ يې لېوه ته وويل :
صاحب ؟ ته خو پاس يې اوزه تر تا کوزې او په خښم
اوبه خوستاله خوا ښکته زما لوري ته را بهېږي .
نوزه څنگه اوبه در خړولای شم ؟ ! لېوه چې دمېږي
ځواب واوريد ، پوه شو چې خبرې يې ځای ونه نيو .
نوبيا په غصه شو او مېږي ته يې وويل : ای ، بې
شرمې ؛ تا اورم کال ولې ماته ښکځلې کړې وي ؛
غواړې دزمکې دې وولم اوريدې بيتې بيتې دې کړم ؟
مېږي بېچارگۍ بيا په ډېره عاجزۍ ورته وويل :
صاحب ، قربان دې شم ! اورم کال خو لازه پيدا هم نه
وم . زه خو دپروسر کال په سپرلي کې پيدا شوې يم
او عمر مې اوس ايله يو کال او درې مياشتو ته
رسېږي ، هغه ښکځلې مانه دي درته کړي ؛ ښايي
چې هغه به بله کومه مېړه وه . لېوه بيا په غصه شو :
ته بې شرمه لا دليلونه را سره وایې ؛ گوره چې په

سترگو کي راننوزي ؛ زه نو درواغ وایم او ته رښتیا
وایي ؟ که تهنه وي ، نو ستا خور خوبه وه . په مایي
هیڅ فرق نشته . له دي خبرې سره سم يې په مېرې
حمله وکړه ؛ خوارکي يې ریتې بیتې کړه . دي
کيسې اوس دمتل بڼه غور کړې ده . څوک چې په
بدو کارونو روږدی شي او تر بدو کارونو کولو
وروسته پښېمان او انکاري شي نو یو ډول بل ډول
پلمې کوي .

« رښتیا هم چې خوی بد شي پلمې پریمانه دي . »

چې سپو شوم ، نو اوس پوه شوم

یو خان و ، سيف الدين نومېده . دا چې سيف الدين
خان هم له پلاره نازولی و او هم يې جايداد ډېرو ، نو
ډېر بد خرڅه روږدی شوی و . په لږه موده کې يې
خپله هستي څه په بڼه ځوانی او څه په ډمو او ډمانو

تمامه ڪره اوچي دغفلت له دي درانه خوبه
 راوينبده ، نوهر خه يي برباد ڪري وو .
 سيف الدين خان خيله خواري او د خواري له ڪبله يي
 په پخواني احترام ڪي ڪمي ، دواړه غبرگ ،
 احساس ڪړل . يوه ورځ د پنبېماني په حال ڪي پر
 لاره روان و چې د چا غزبي واوريد : « سپواکا ،
 ستري مه شي . » ده چې خپل هغه دروند نوم دومره
 بي اعتنا واورېده ، نومخ يي ورواړاوه اود « خوار
 مه شي . » پرځاي يي ورته وويل :

« چې سپوشوم ، نواوس پوه شوم . »

پريانو ته غزني خه وي

وايي چې يوه دبرخي خاوند ته غرمه مهال ډېره
 درانه مېلمانه راغلل . دده په ڪور ڪي له وچي
 ډوډي پرته د خوراڪ نور هېڅ نه وو . نور ڪورونه

لري وو . بله لاره يي ونه مونده . خپل منونكي او
فرمانبردار پيري يي چې « مېلو » نومېده ،
راوغوښت او حال يي ورته ووايه . مېلو دسترگوپه
رپ كې داسې خواړه راوړل چې نه كوربه كله لېدلي
وو اونه مېلمنو كله چېرته خورلي وو . ده
مېلو وپوښت چې داسې خواړه خو په دې نژدې
كليو كې نه پيدا كيږي ؛ دادې له كومه راوړل ؟ هغه
وويل چې دامې په غزني كې دپاچا له كوره راوړل .
مېلمنو چې دمـ_____لو خبره واورېده ، ويي ويل :
« كه _____ه هم خواړه شاهانه وو ، خو غزني ته
ورپسې تگ او بېرته راتگ ، په دو مـ_____ره لږ
وخت كې دنه منـ_____لو خبره ده . » كوربه
وويل :

« پريانو ته غزني څه وي ؟ »

مورک دسورې دننوتونه و، چچ يې لا گوښې په

لکې پورې وتاړه

وايي چې يووخت مورکان دخپلو حقونو دساتنې
له پاره سره راغونډ شول او فيصله يې وکړه چې
دخان ساتنې په غرض بايد يو پاچا ولري اودهغه
اطاعت وکړي. مورکانو خپل پاچا وټاکه؛ خو
ددې له پاره چې وپېژندلای شي، نو بايد يوه
ځانگړې نخښه ولري. دځانگړې نخښې په توگه يې
ورته چچ په لکې پورې وروتاړه. مورکان دخپل
پاچا د درناوې له پاره دهغه شاوخوا راتول وو، چې
پيشورابنکاره شوه. مورکان، ټول، په يوه خوا او
بله خوا وتښتيدل او په سور و ننوتل خو پاچا چې په
لکې پورې يې چچ تېرلی و دسورې په خوله کې بند
پاتې شو او پيشوله لکې راونيوه؛ ويې خوړ.

متلونه

دلمدو ختو لږ اوبه دارو وي .
که شپه تیاره ده ، منې په شمار دي .
مور دوبري له حاله څه خبر دی ؟
سپور دپلي له حاله څه خبر دی ؟
هر چا ته خپل وطن کشمیر دی .
مال خپل وساته ، همسایه غل مه نیسه .
هر چا ته خپل مزی مرغلین دی .
تر بېکاری بېگار هم ښه دی .

دور غوي تناکه مرغله ده .

بي زحمته راحت نشته .

چاره چي دسروهم شي ، شوک يي په گېده نه

مندي .

پروچه زمکه لامبونه وهلي کيږي .

زمکه هغه سوزي چي اور پرې بل وي .

په يوه گل نه پسرلي کيږي .

چي باد نه وي ، پانه نه خوځيږي .

له يوه لاسه ټک نه خپږي .

اوبه په ډانگ نه بېلېږي .

وخت سره زردی .

دغله په غره کې ځای نه کيږي .

له آزاره چا بازار نه دی لیدلی .

رښتيا زوال نه لري .

چي زړه خوږ شي ، له ړندې سترگې هم

اوبنڪه ڄي .

تر پراته زمري ، گرڻده گيدر بنه دي .

د ظلم کاسه نسڪوره ده .

ترخه خوره خو ترخه مه وايه .

مارته په لستوني کي ڄاي مه ورکوه .

کله وار دابا ، کله دادې .

انسان تر کاني کلک ، تر گل نازک دي .

په يوه څپره سل مخه خورېږي .

مخکي څه ، شاته گوره .

مري په ژرانه ژوندي کيږي .

چې اختر تېر شي ، نکرizi پر دېوال وتپه .

روغ صورت ، تل اختر دي .

چې بد گړځي ، بد پرځي .

چې بد غواړي ، په بدوبه واوړي .

خپل عمل ، دلاري مل .

مه كوه پر چا ، چي و به شي پر تا .
چي ډول يسي وي تر څنگ ، له وهلو يسي
څه ننگ .

پوره ؛ ورك دي كړه دوه كوره .
چي وي سي غواړي په خوله ، نوو به يسي
خوري په څه ؟

كه نن پر ماده ، سبا پر تا ده .
لږ خوره ، تل خوره ، .
خپله لاسه ، گله لاسه .
خپل وطنه ، گل وطنه .
چي څه كړي ، هغه به ريبي
كه راغلمه تر بلڅه ، راسره ده خپله برخه .
يا خپل كور ، يا خپل گور .

ٽوڪي

اوس به زه هم ورڪ وای

يوه ورڻ دملا نصرالدين خرو رک شوی و. ملا
درگرده لگیا و، شڪرونه ٻي ایستل. چا ورته وویل
چي عجیبه ده؛ خرهم ستا ورڪ دی او شڪرونه هم
ته باسی! ده ورته وویل چي شڪرونه به خود و باسم
چي که زه ورباندي سپور وای، نو اوس به زه هم ورڪ
وای!

دوه لبونيان

دوه لبونيان په بيري کي سپاره وو. دسمندر په
منځ کي دبيري يوه ډډه سوري شوه. يولبوني

ورپاڅېد او دبېرې هغه بله ډډه يې هم سوري کړه .
هغه بل لېونې ورته وويل چې دا ولې ؟ ده ورته
وويل چې که له يوې خوا څخه بېرې ته اوبه
راننوزي ، نو چې له دا بلې خوا څخه يې بېرته
ووزي !

غابڼونه

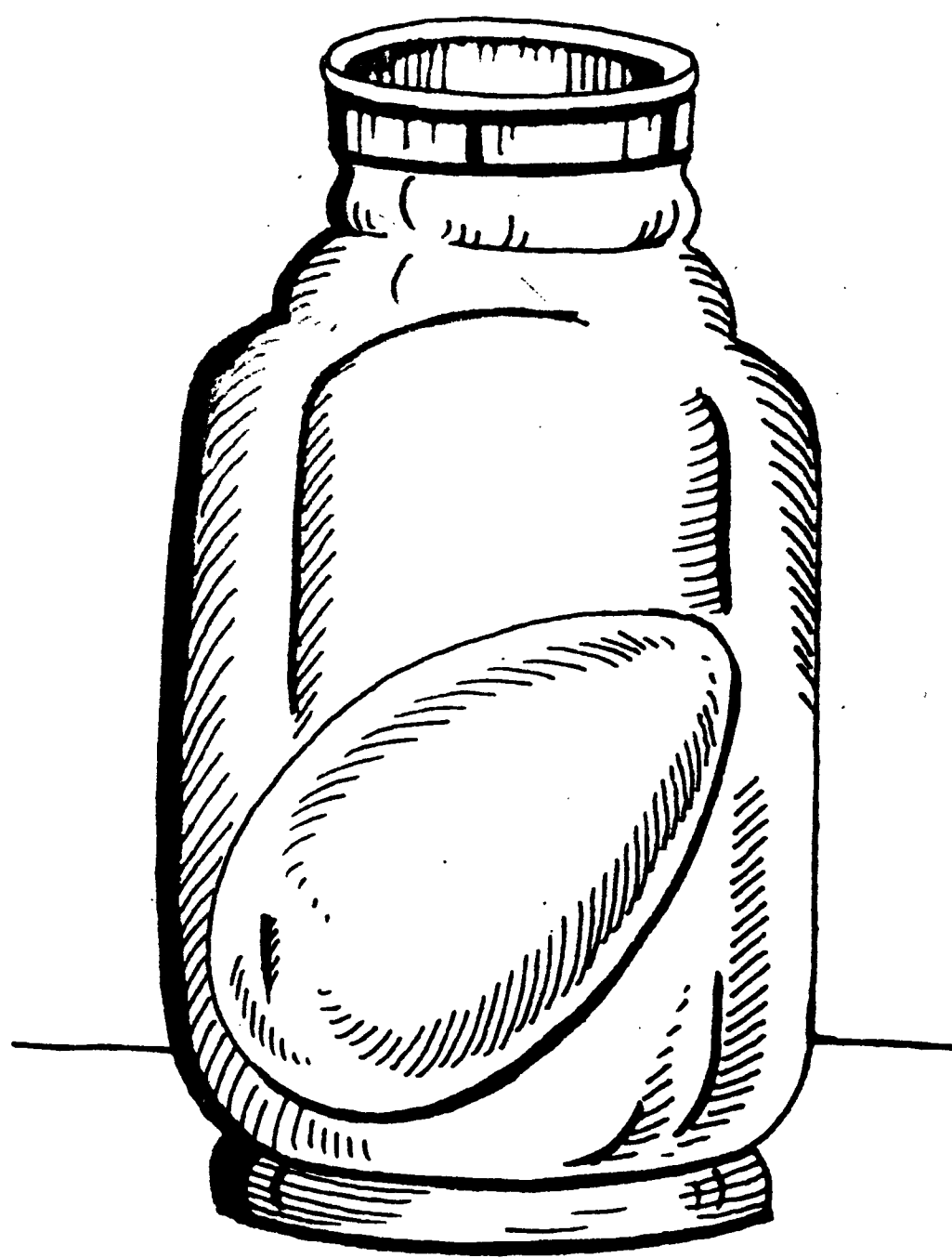
لمسی : انی ؛ غابڼونه دې شته ؟
انی : نه بچیه ؛ غابڼونه مې له کومه کړل !
لمسی : ښه نو دغه کورته واخله اوله ښوونځي
څخه زما ترراتلو پورې به يې وساتي !

هگي په بوتل کي

دېرو خوړو ماشومانو ! آيا کولای شئ چې يوه غټه
هگي همدا سې روغه په يوه داسې بوتل کي ننباسئ
چې خوله يې دهگي داندازې په نسبت تنگه وي ؟
تاسوته به دا کار ناشونی ښکاري . خوناشونی نه
دی . راځئ چې چل يې زده کړو !

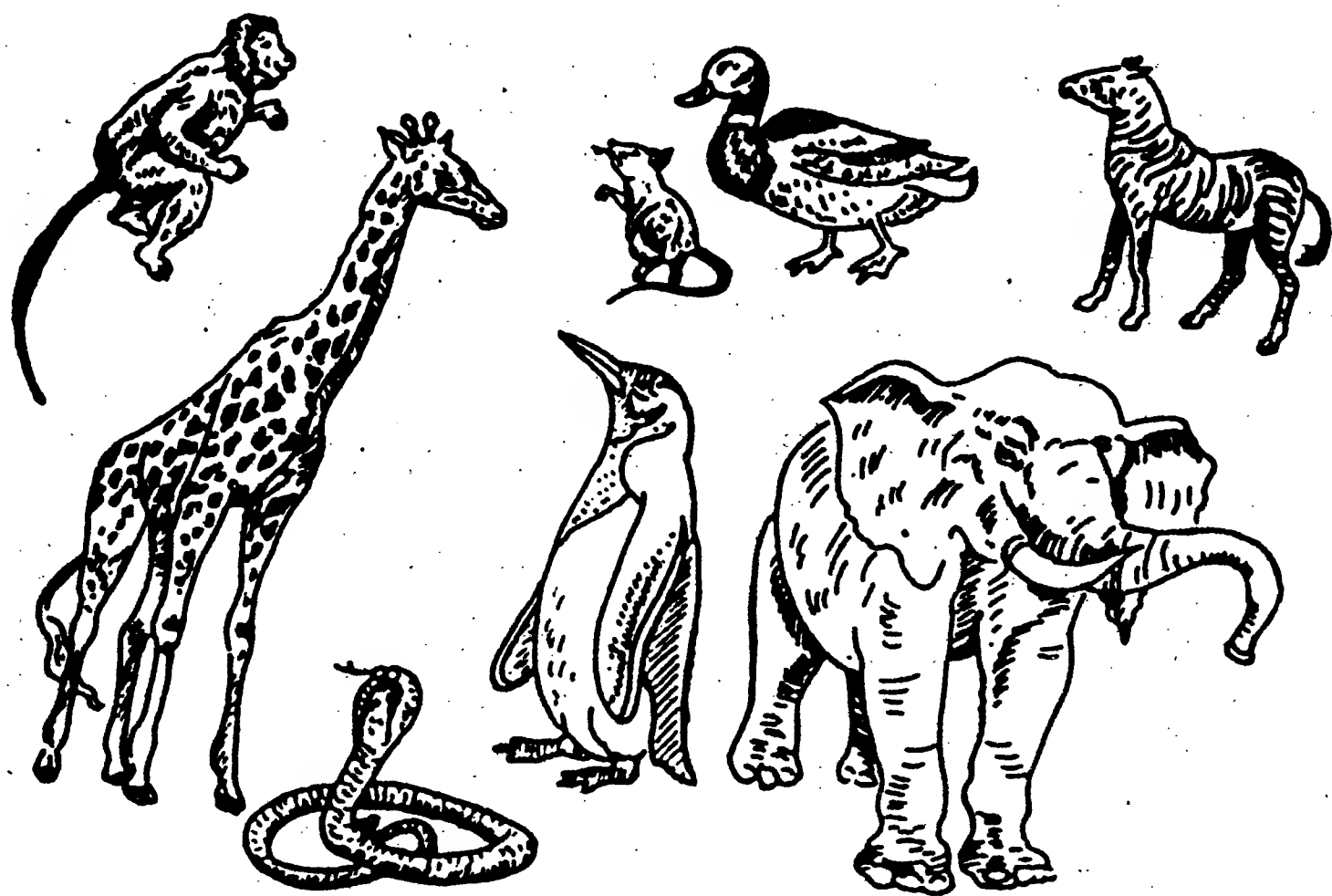
يوه ښه غټه هگي چې ماته نه وي راواخلئ او
ددري ورځوله پاره يې په يوه لوبښي کي کښېږدئ ؛

خوسرکه ورواچوئ . درې ورځې وروسته چې يې
وگورئ . نو دهگي پوتکي به نرم شوی وي . په ډېر
احتياط به يې راواخلي او په بوتل کې به يې
ننباسئ . سرې اوبه به ورواچوئ . دهگي پوتکي به
بېرته کلک شي ، اوس نو دغه هگي له بوتل څخه
بېرته نه شي ايستلای !

زه خه شی یم ؟

گرانو کوچنیانو ؛ د حیواناتو لاندینی تصویرونه
وگورئ ؛ معلومات ولولئ او د حیواناتو نومونه
واخلئ :

* ډېر غټ او غښتلی یم . په افریقا او هندوستان کې
اوسېږم . رنگ مې خړ دی . خوراک مې پانی او واښه دي .
پوزه مې ډېره اوږده ده ، زه خه شی یم .

* ډېره تېزه منډه وهلی شم . غاړه او پښې مې ډېرې
اوږدې دي . دونو پاڼې او واښه مې خوراک دی ؛ زه خه شی
یم ؟

* زه ډیر کوچنی یم خولکې مې ډېره اوږده ده . په
وړانکارۍ او ژوولو شهرت لرم . د دنیا تقریباً په ټولو
ملکونو کې ژوند کوم . پښې او کورت مې خوښېږي ؛ زه خه
شی یم ؟

* هم الوتلی شم او هم لمبلی ، سمندر ته نژدې اوسېږم .
خوراک مې کب دی . سپین رنگ لرم . که دنیا او به لاندي
کړي ، تر ښنگر کومې رسېږي ؛ زه خه شی یم ؟

* ډېر اوږد یم . پښې نه لرم . په لاره چې غم نو
څښېږم . ډېر خطرناک زهر لرم ؛ زه خه شی یم ؟

* زه الوتونکی یم . کولی شم په سیند کې ولاړم .
کولی شم چې د زمکې پر مخ په لاره ولاړ شم خوالوتلی نه
شم . په ډیرو سړو سیمو کې اوسېږم . پر لاره تگ مې
د انسان غوندې دی ؛ زه خه شی یم ؟

لاندې وطني لوبې وپيژنئ

گرانو کوچنيانو! په لاندینيو تصويرونو کې دافغاني ماشومانو ورځنۍ لوبې وينئ. کولی شئ چې نومونه يې وليکئ. هيله لرو چې مهاجر افغاني ماشومان دغه لوبې هېرې نه کړي!

ګاډولی چلول	پهلواني	درياوهل / چمبه وهل	نانڅکې	ډی
پټ پټانی	مچنو غزدویشتل	پنډوسکه	جفت او طاق	
خوسی	چیندری			

دلغتونو لتیون

په لاندې جدول کې ځینې لغتونه په عمودي ، افقي او مایل ډول راغلي دي چې له ښي لوري څخه کيږي ته ، له کيږي لوري څخه ښي ته ، له پاسه مخ ښکته او له ښکته مخ پورته لوستلی کيږي ، لاندیني لغتونه پکې پیدا کړئ .

پاک	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
رادیو	م	ز	ه	ر	ا	د	ی	و	خ	۱
انسان	ر		ح	ل	م	ق	گ	ز	ا	۲
امید	ک	پ	ش	ر	ی	ا	ن	ب	ح	۳
خزانه	ا	ن	س	ا	ن	د	م	ل	س	۴
کتاب	ک	ر	ک	س	ه	ث	ص	ی	ه	۵
کابل	ژ	ا	ج	ت	ش	د	س	ذ	د	۶
محبت	چ	د	ب	و	ا	ن	ک	ر	ن	۷
روح	ب	ح	ی	ل	م	ب	خ	ا	ر	۸
	م	ا	ز	ی	ر	ت	ل	و	پ	۹

دهېوادونو دنومونولټون

گرانو کوچنيانو؛ په لاندیني جدول کې موږ ته دیوولسو آسیایي
هېوادونو نومونه دمعا په ډول برابر کړي دي؛ پیدا یې کړئ:

و	خ	ث	ا	ع	س	ط	ص	ژ	چ	ف	ه
م	د	ذ	ق	و	ت	پ	ث	س	و	ق	ن
ح	ن	ا	ر	ی	ا	خ	و	چ	ح	ج	د
ر	م	ی	ن	ک	ج	ا	ی	ژ	ظ	ا	و
ن	ه	ی	س	خ	ی	ن	ت	پ	ب	ز	س
م	ر	ت	ز	م	ک	ک	ل	ن	ذ	ب	ت
و	ا	ی	ن	ش	س	ص	گ	ع	ض	ک	ا
ن	ز	ن	ن	ط	ت	ل	ل	ر	س	س	ن
ن	ا	ت	س	ن	ا	غ	ف	ا	ن	ت	خ
ر	ت	ن	ا	د	ن	ت	س	ق	پ	ا	و
پ	ظ	غ	ش	ق	ف	ل	ا	پ	ی	ن	ی

هندوستان

ایران

سوریه

نیپال

عراق

بنګله دیش

افغانستان

ازبکستان

چین

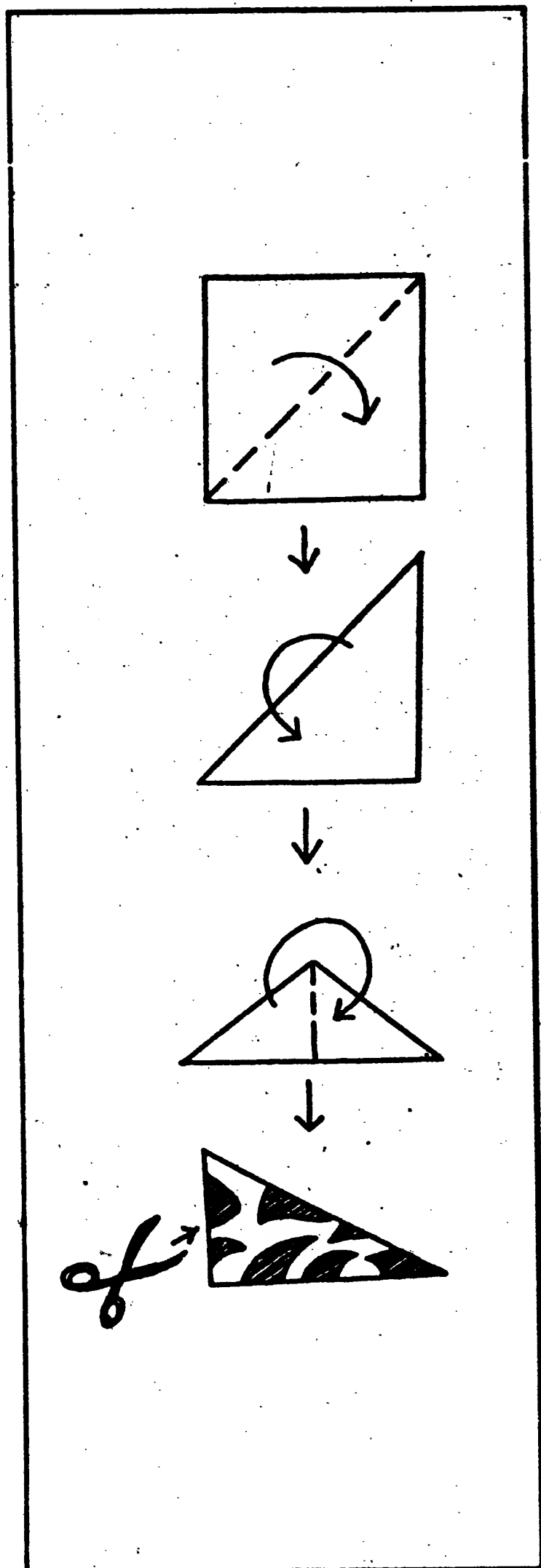
یمن

پاکستان

تاجیکستان

درنگینو کاغذونو پر مخ دواورو دیاغوندو

جوړول

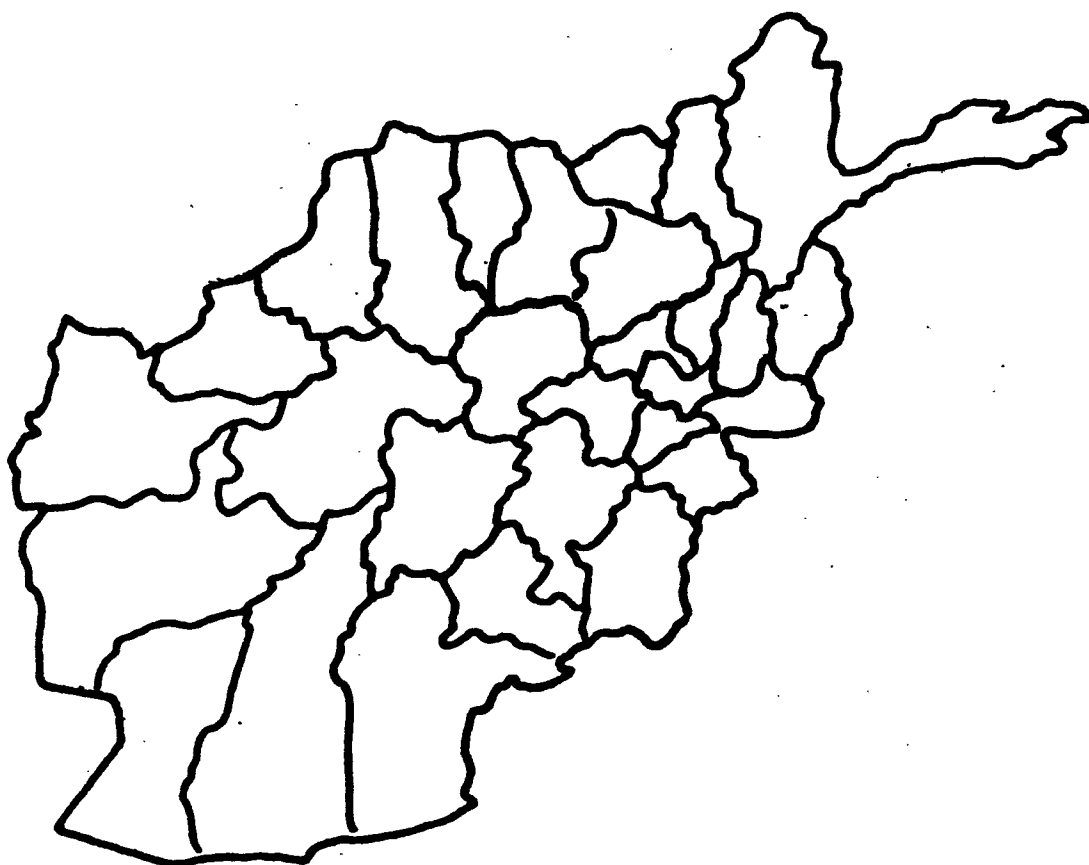

خوړو ماشومانو؛ کولی شی
چې له کاغذونو څخه، دکوړونو
له پارډ، دواورو ښکلي، ښکلي
پاغوندې جوړې کړئ. لومړی
خپل کاغذونه داسې پرې کړئ
چې په اوږدو او پساتر یو برابر
(مربع) وي. بیا همدغه
کاغذونه داسې کت کړئ چې
مثلثونه ورڅخه جوړ شي؛ دغه
کار یو ځل بیا هم وکړئ.
د مثلثونو گوتونه په مختلفو
اندازو پرې کړئ. مثلثونه بېرته
کړئ. حیران به شئ چې څومره
ښکلي ښکلي شیان موجود کړي
دي!

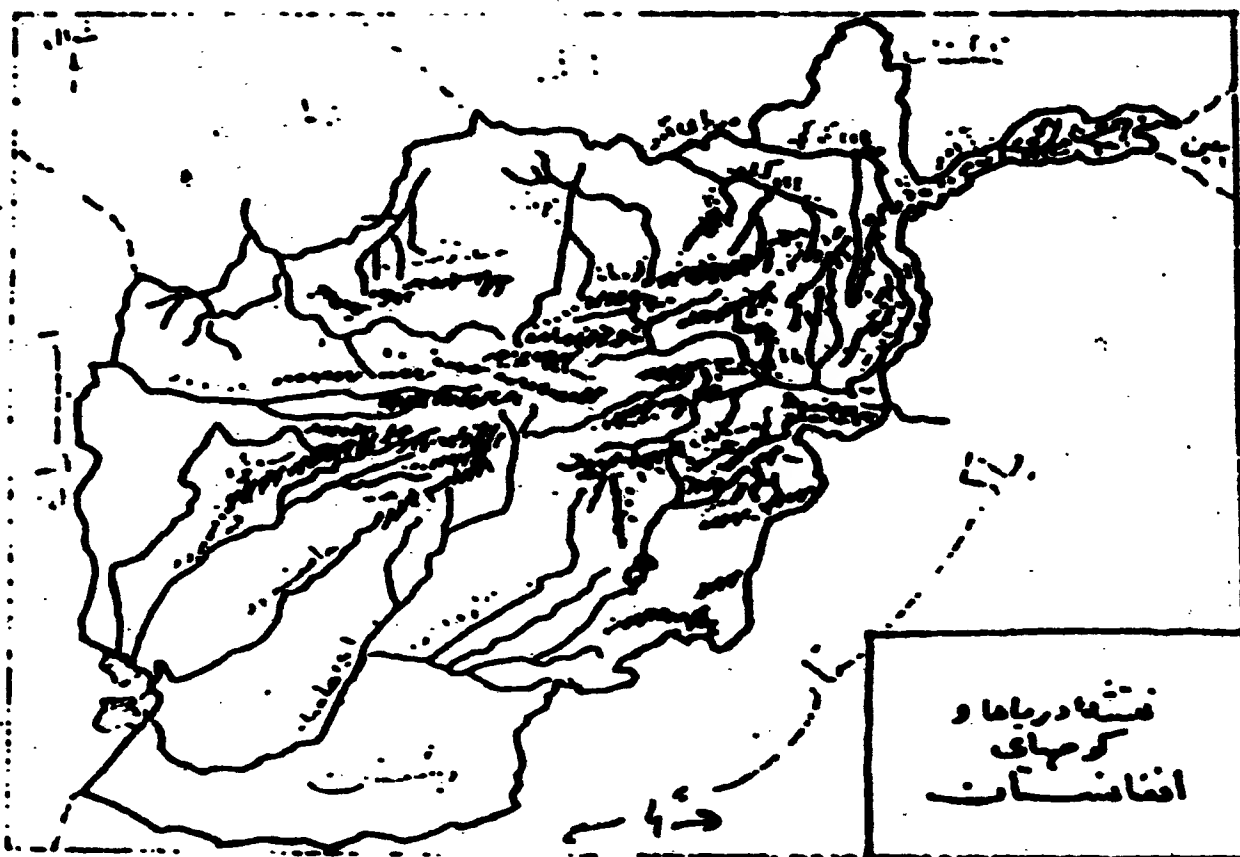
دافغانستان دشمالی سیمو یوه نامتو لوبه ده ؛
آس په کې مهم نقش لري . ددې لوبې لوبغاړي ته
(چاپ انداز) وایي . تصویر ته وگورئ ؛ دلوبې نوم
دریادېزي .

گرانو کوچنیانو؛ دا د افغانستان نقشه ده، پوهیږئ چې
افغانستان خو ولایته؟ د خلور هغو ولایتونو نومونه واخلي چې
د (ز) توری پکې وي.

- * دافغانستان دڅلورو مشهورو سیندونو نومونه واخلي .
- * دافغانستان دڅلورو مشهورو غرونو نومونه واخلي .
- * دافغانستان دڅلورو مشهورو کلیوالي صنعتونو نومونه واخلي .

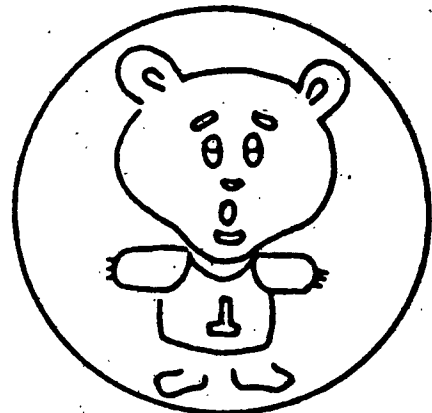
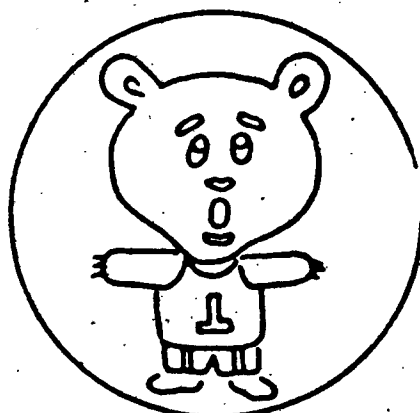
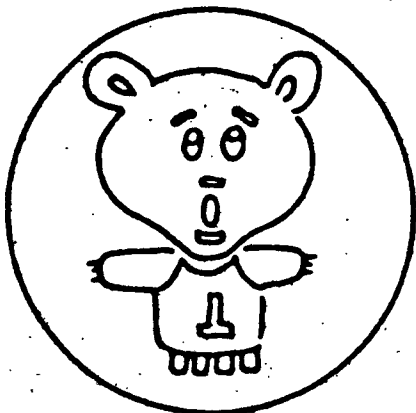
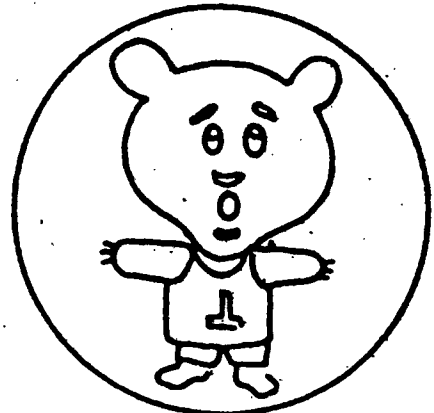
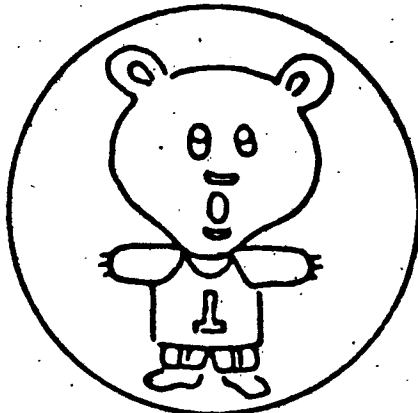
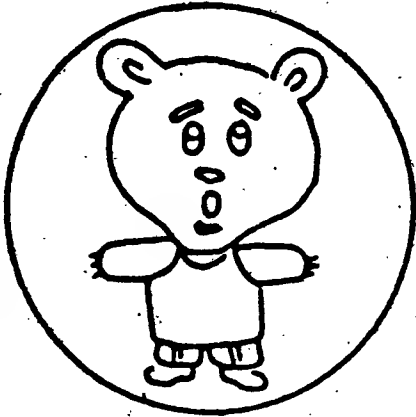
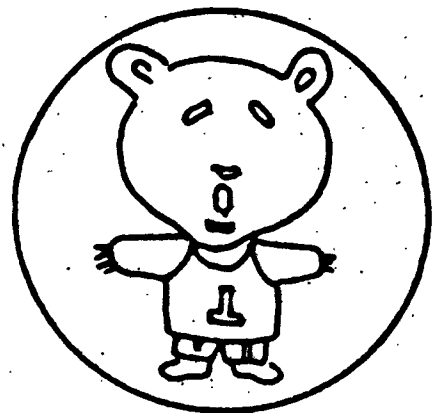
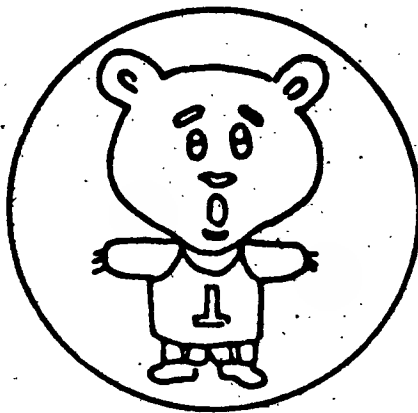
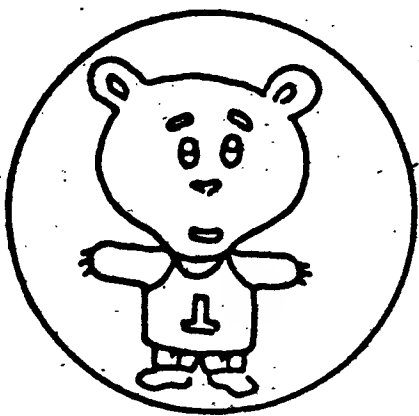

هغه وسيلې پيدا کړئ، چې د دې ماشوم او نورو
ټولو ماشومانو د لویو له پاره خطرناکې دي.

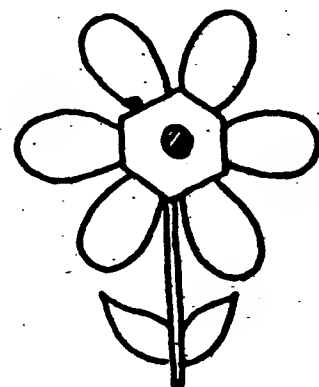
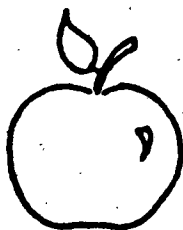
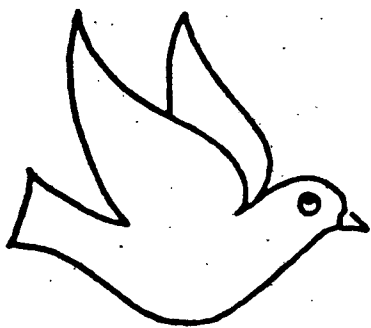
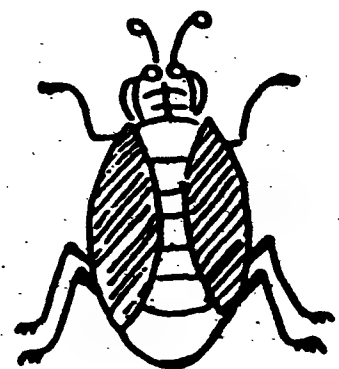
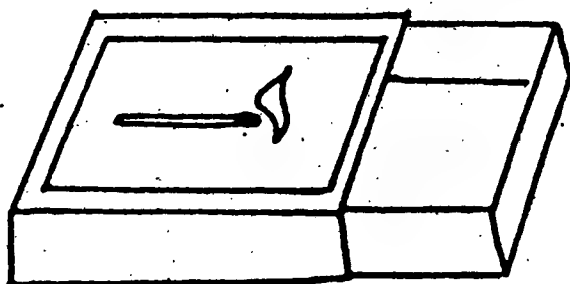
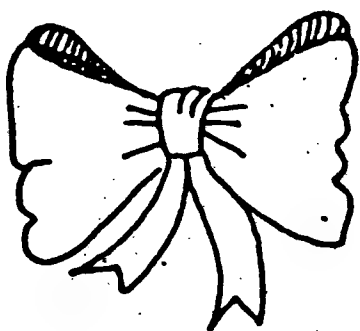
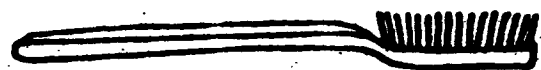
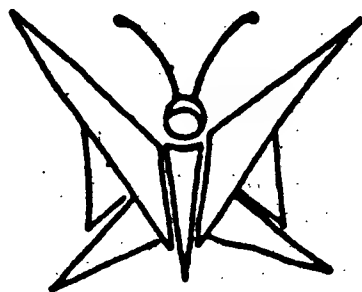
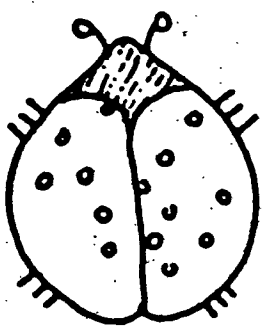

گرانو کوچنیانو ؛ په دغو تصویرونو کې دوه سره

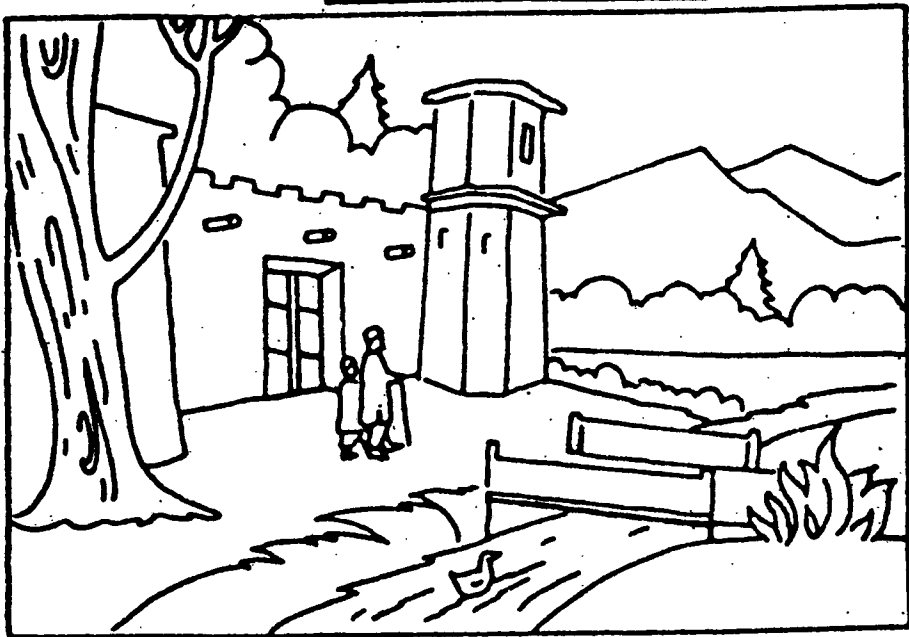
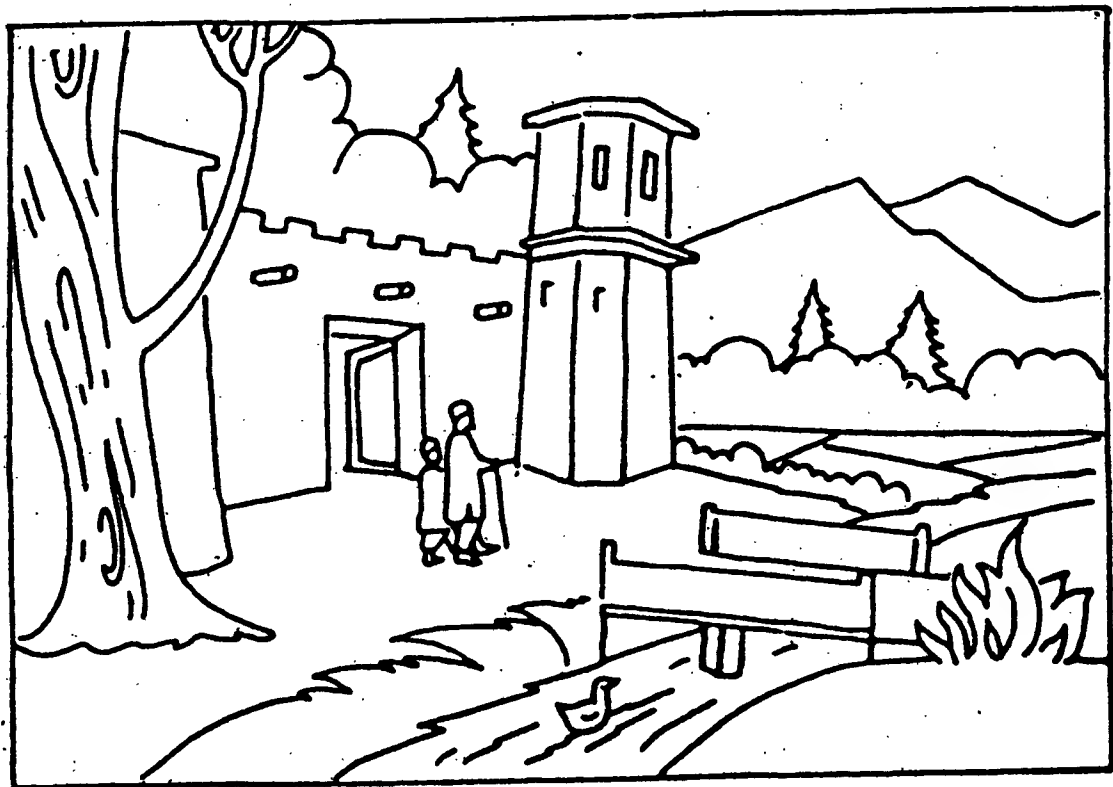
ورته دي ، پیدایې کړئ .

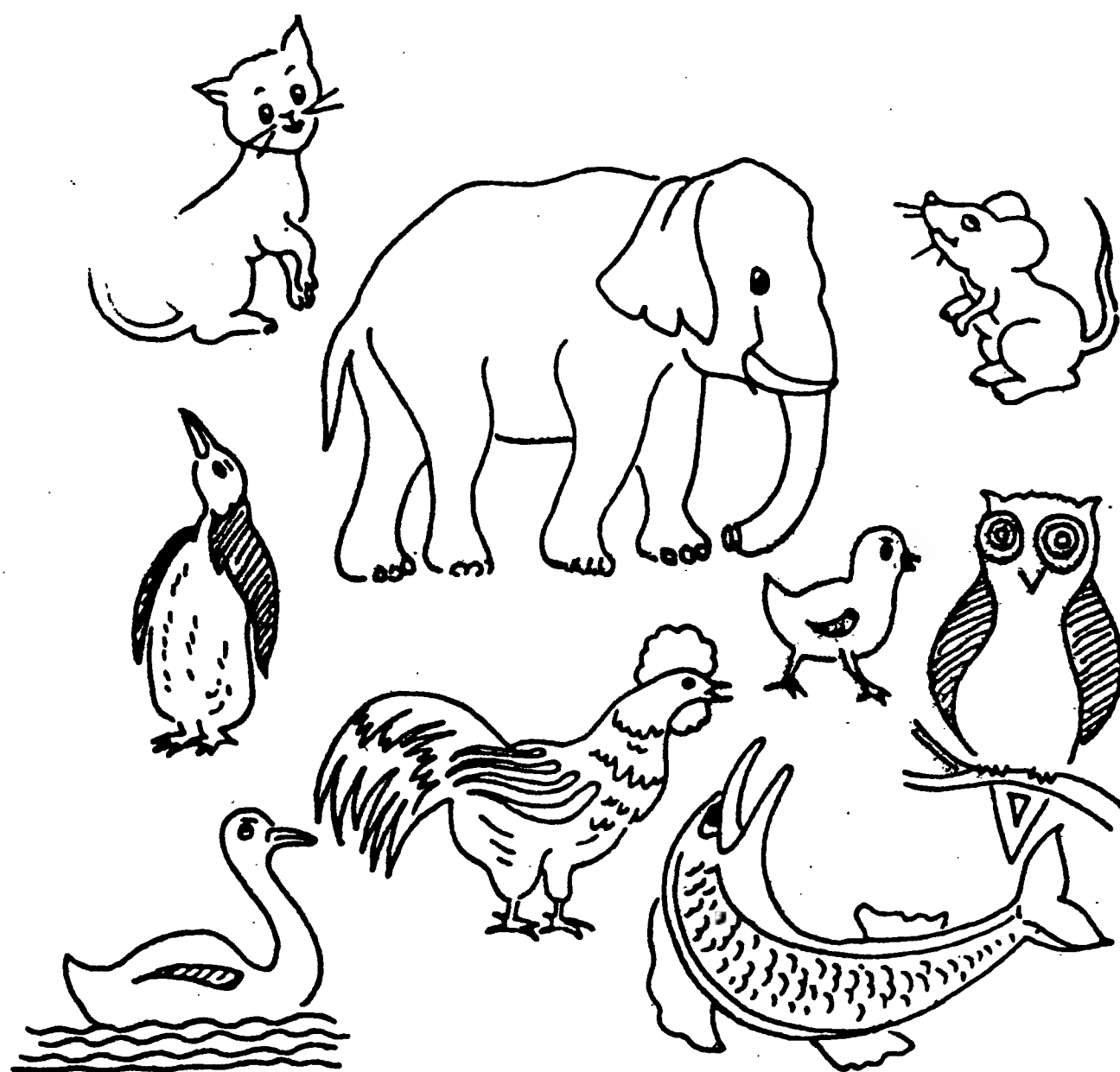
ددې شگلونو له مخې مو درس مونو په کتابچو
کې یو ځل مشق وکړئ. خامخایې رسمولې شئ.

دې دوو تصويرونو ته پام وکړئ . کولی شئ چې
پنځه تفاوتونه په کې پیدا کړئ ؟

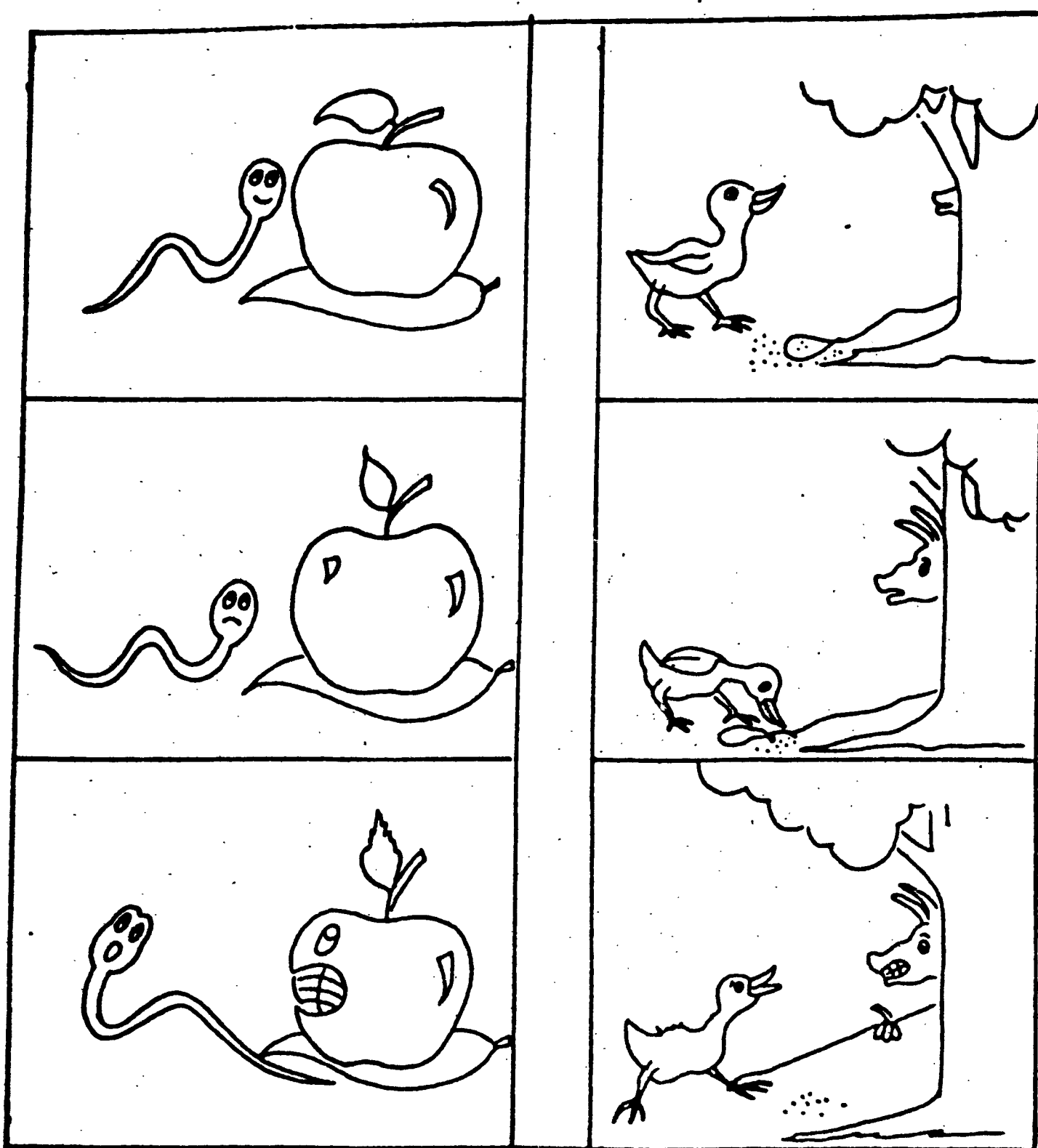

دې تصويرونو ته وگورئ . پوهيږئ چې ددې
حيواناتو بدنونه په څه شي پوښلي شوي دي ؟ له
لويانو څخه هم مرسته غوښتلاى شئ .

دې شکلونو ته له پاسه وگورئ او بیا د هر یوه

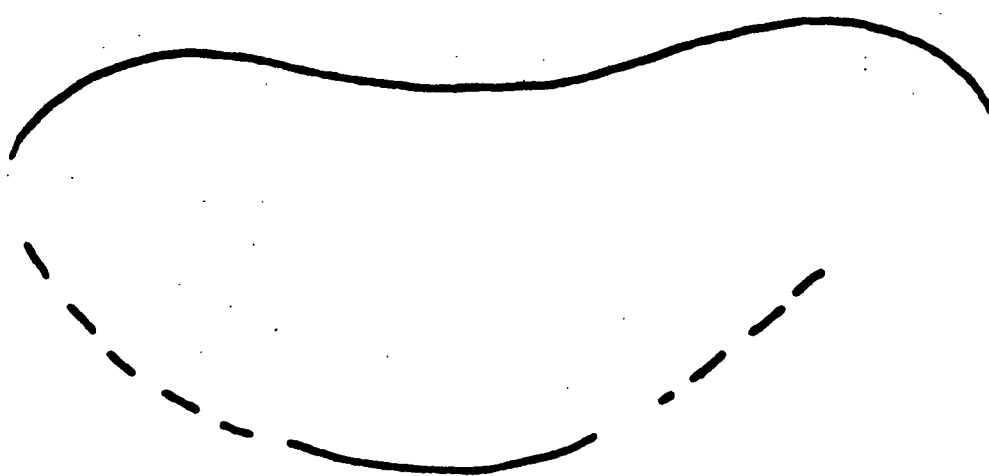
ستون په اړه قصه جوړه کړئ.

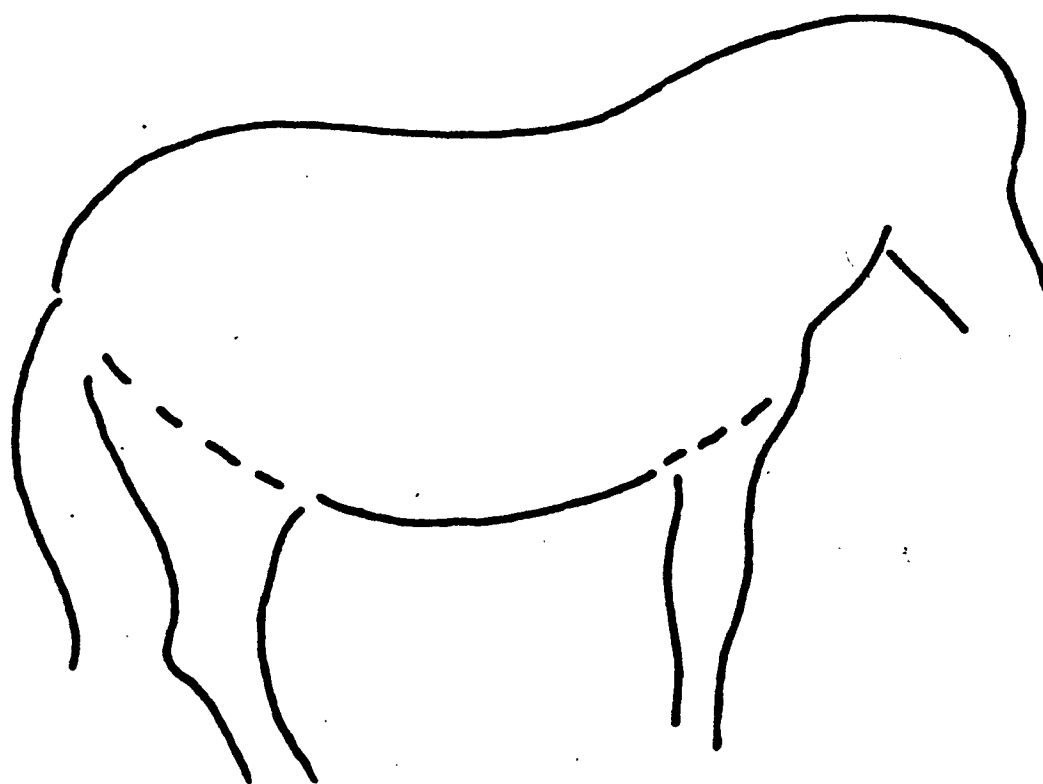
خوپه یاد مووي چې په کتاب کې یې په نخښه نه

A collection of 18 simple line drawings arranged in a circular pattern around a central figure. The central figure is a boy wearing a cap and a striped shirt, enclosed in a circle. Surrounding him are various objects: a book, a basket, an ice cream cone, an envelope, a mouse, a pencil, a pear, a box, a car, a bag, an apple, a watermelon, a slice of cake, and another ice cream cone. The drawings are simple and stylized, suitable for a children's activity book.

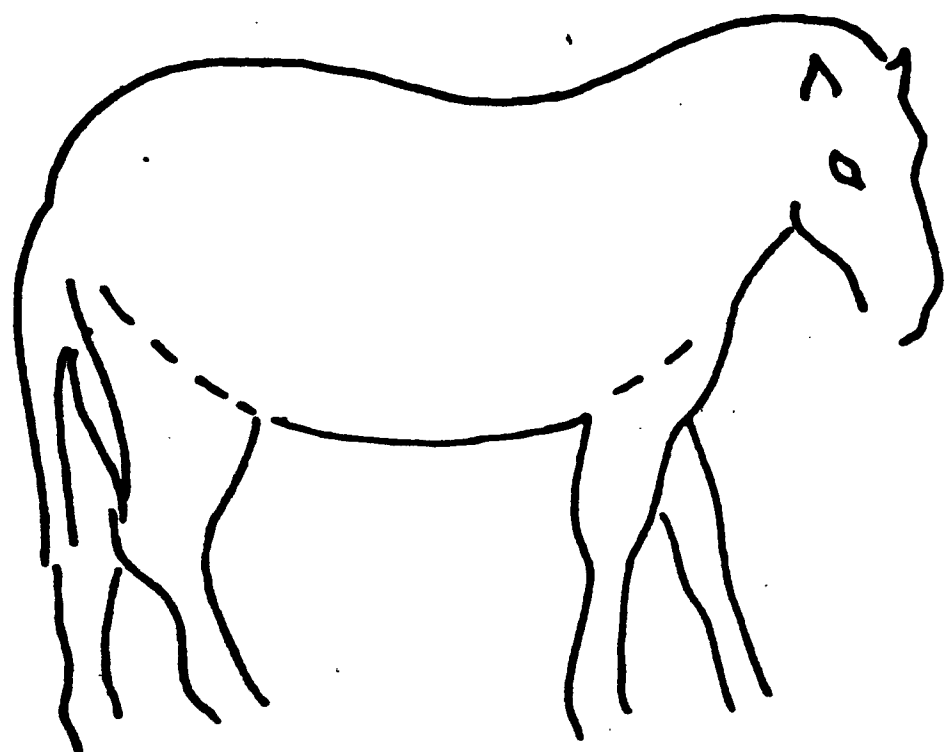
آس

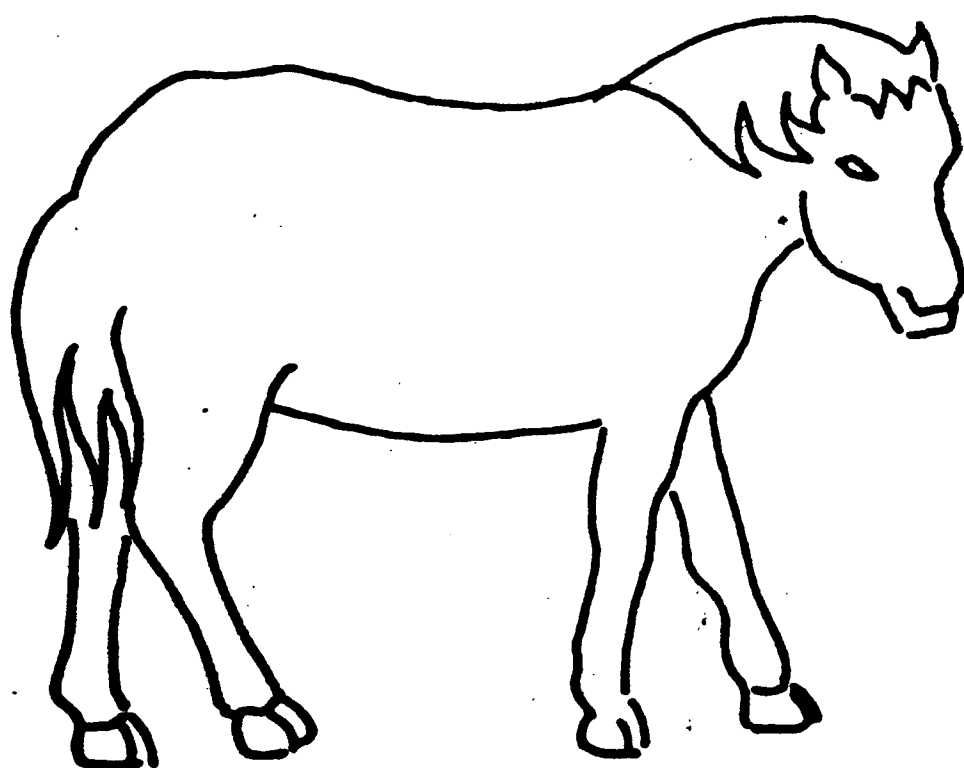
۱

۲

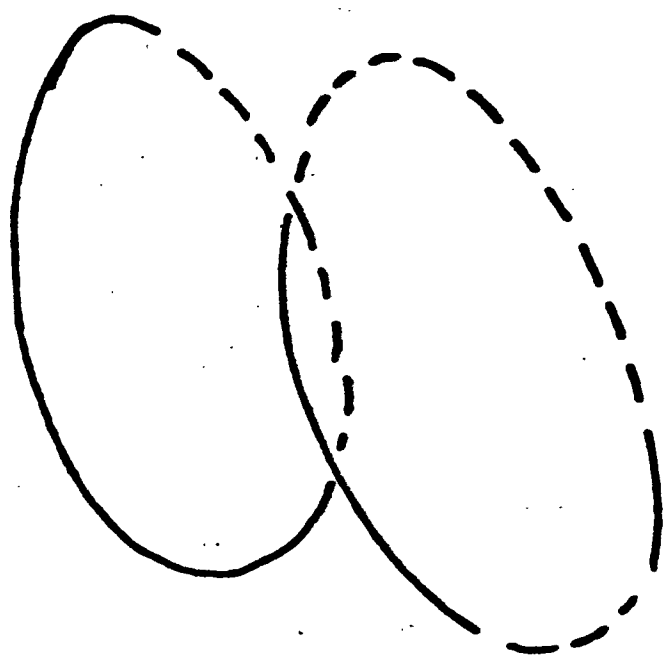

۳

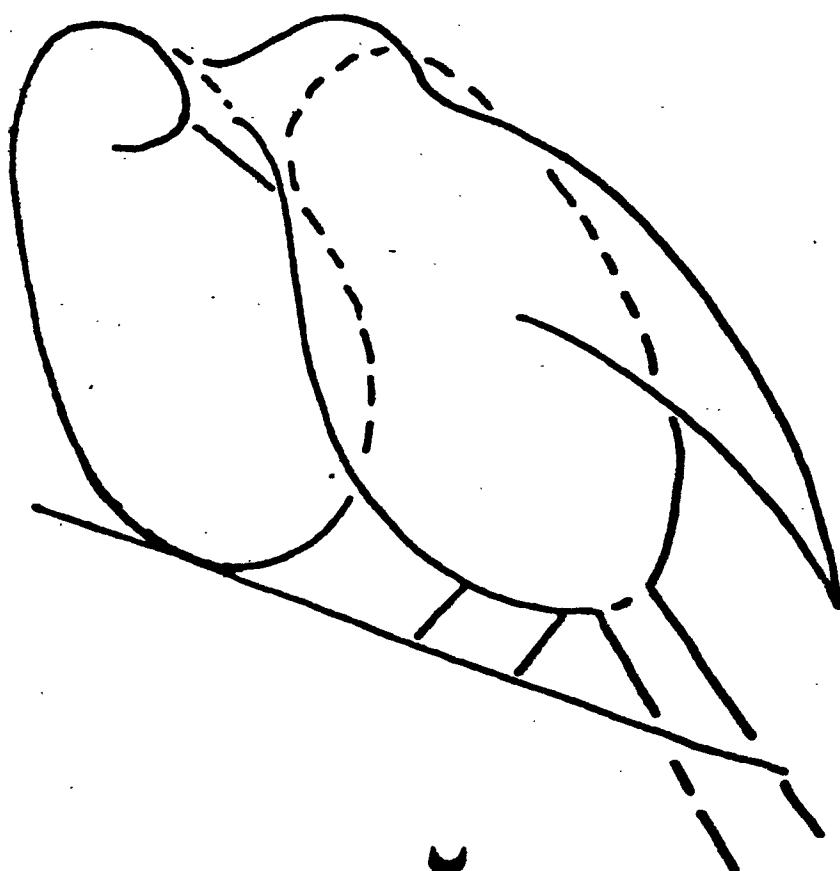

۴

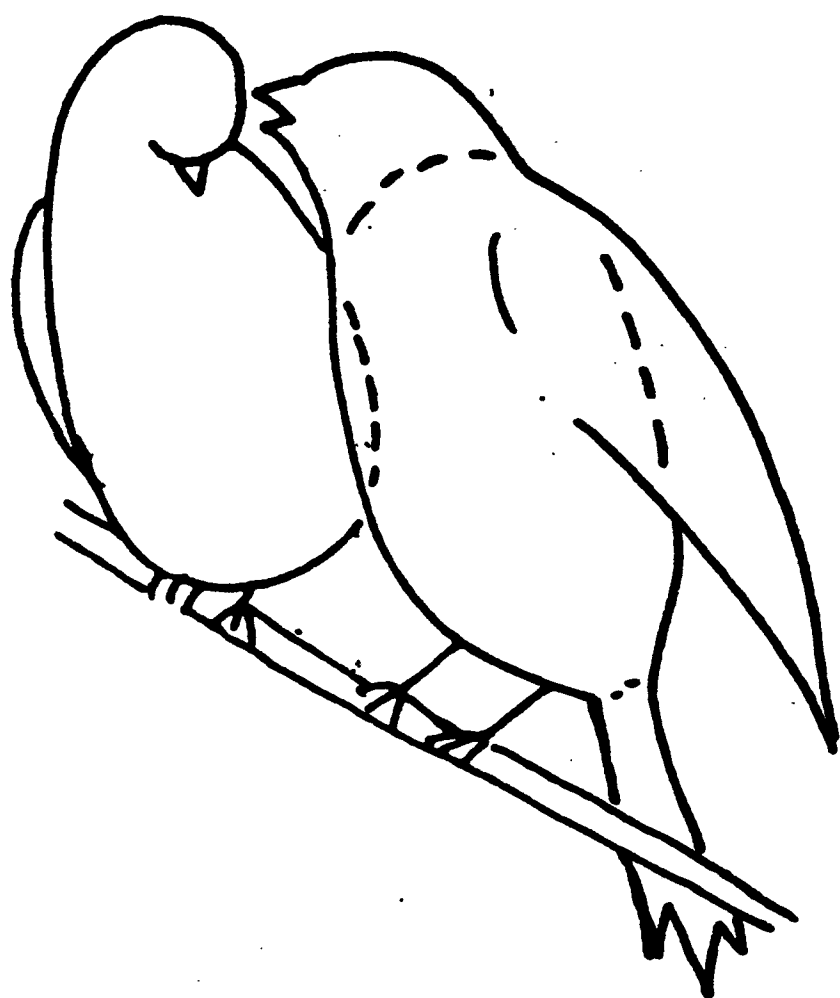
مرغی

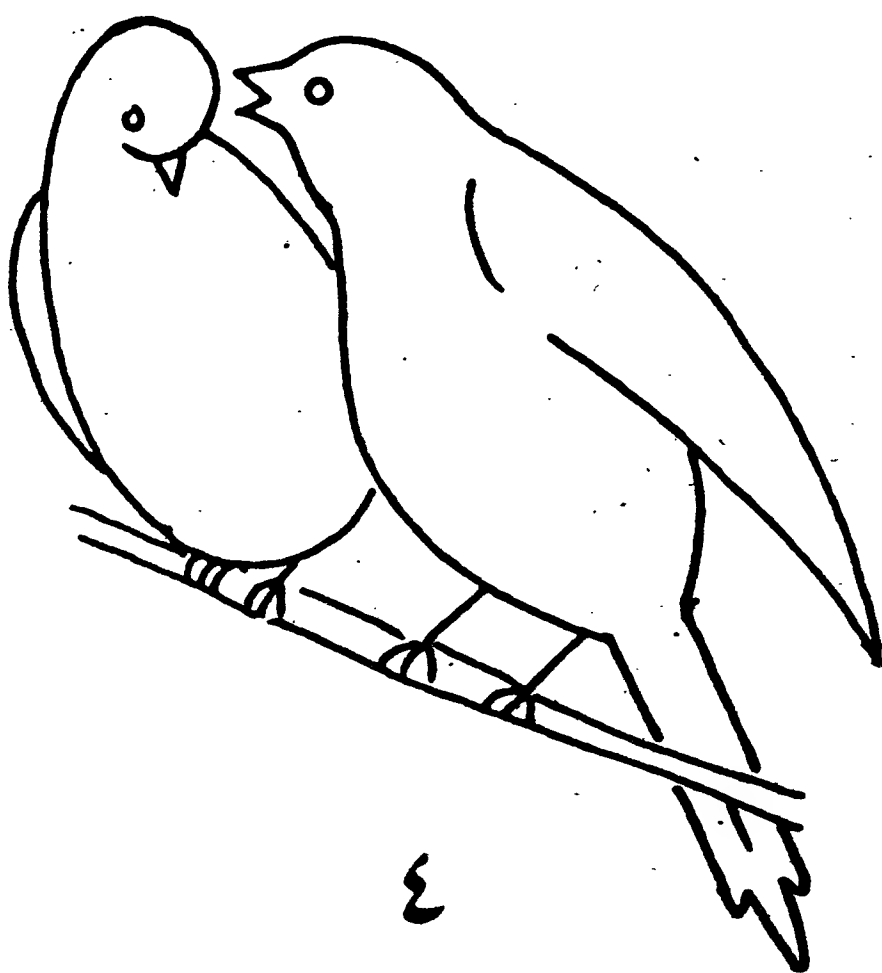
۱

۲

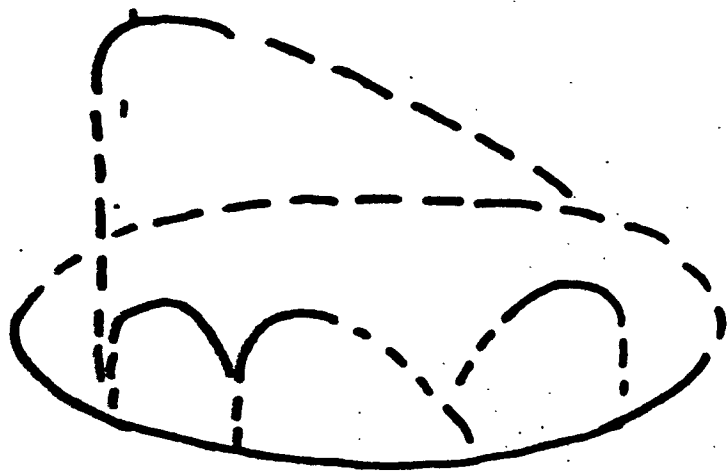

۳

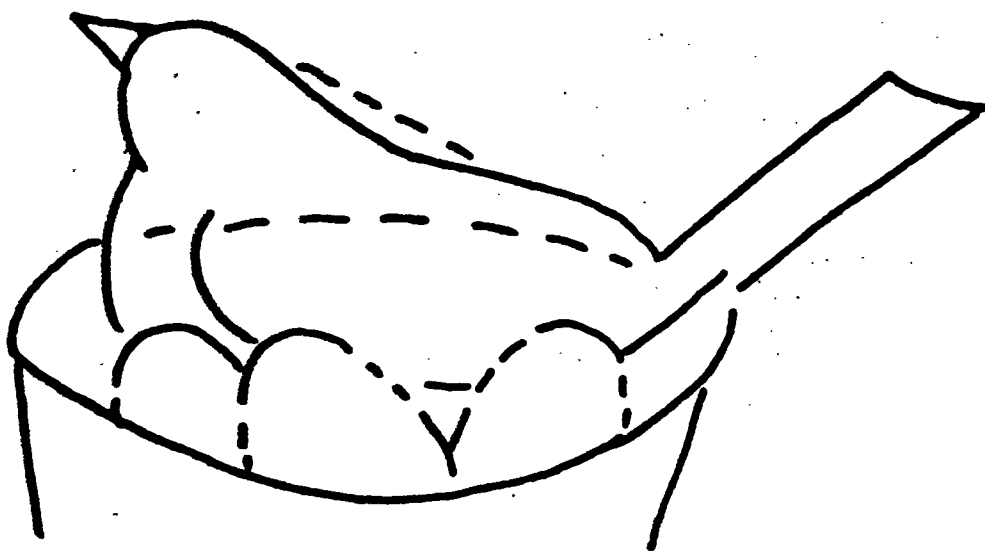

۴

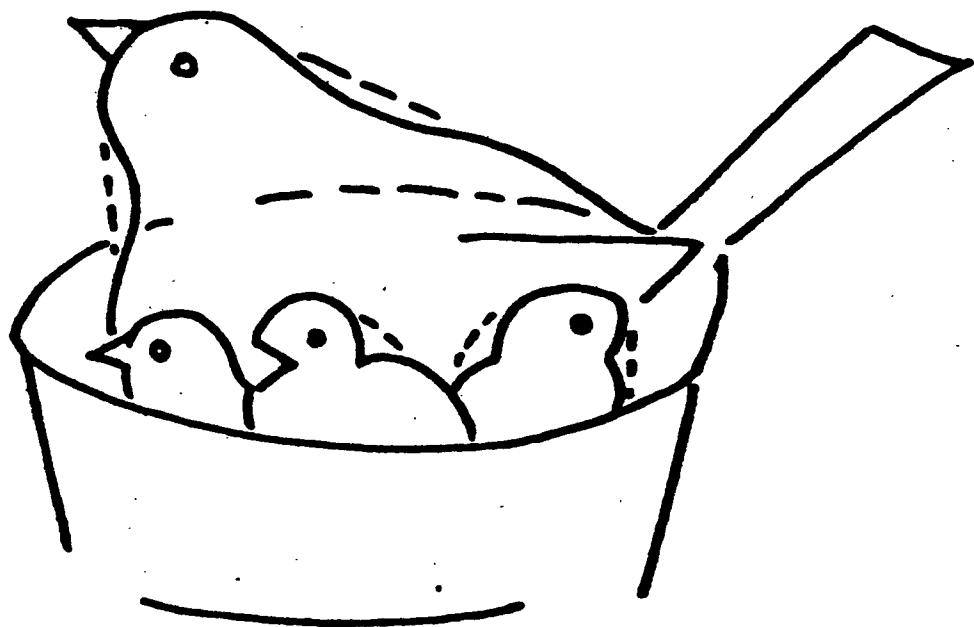
مرغی پہ خالہ کی

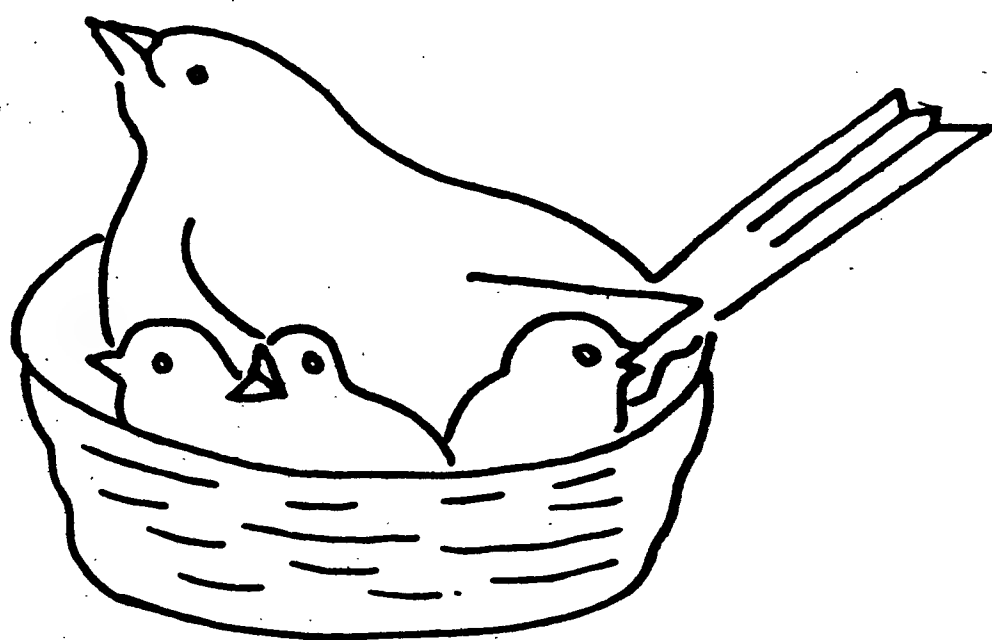
۱

۲

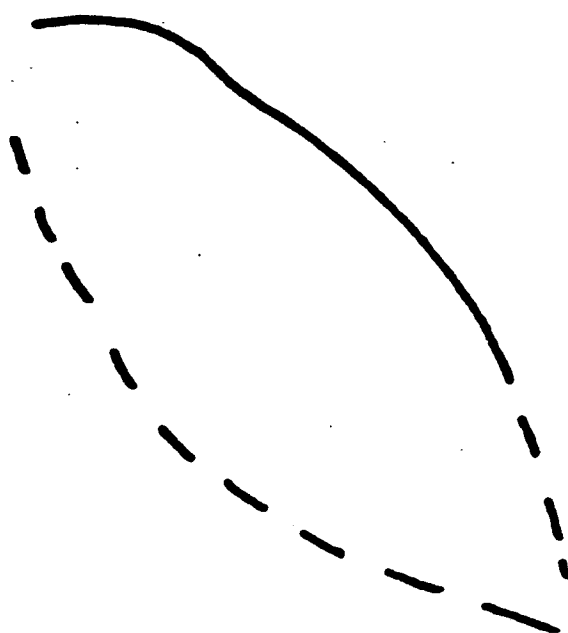

۳

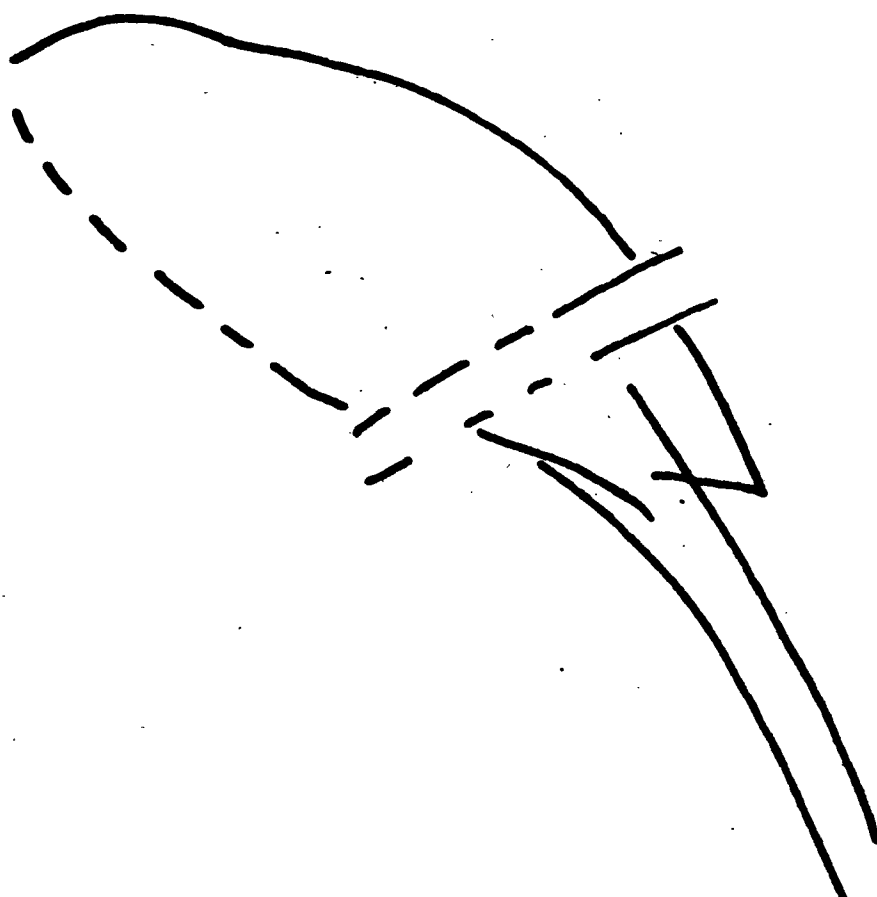

۴

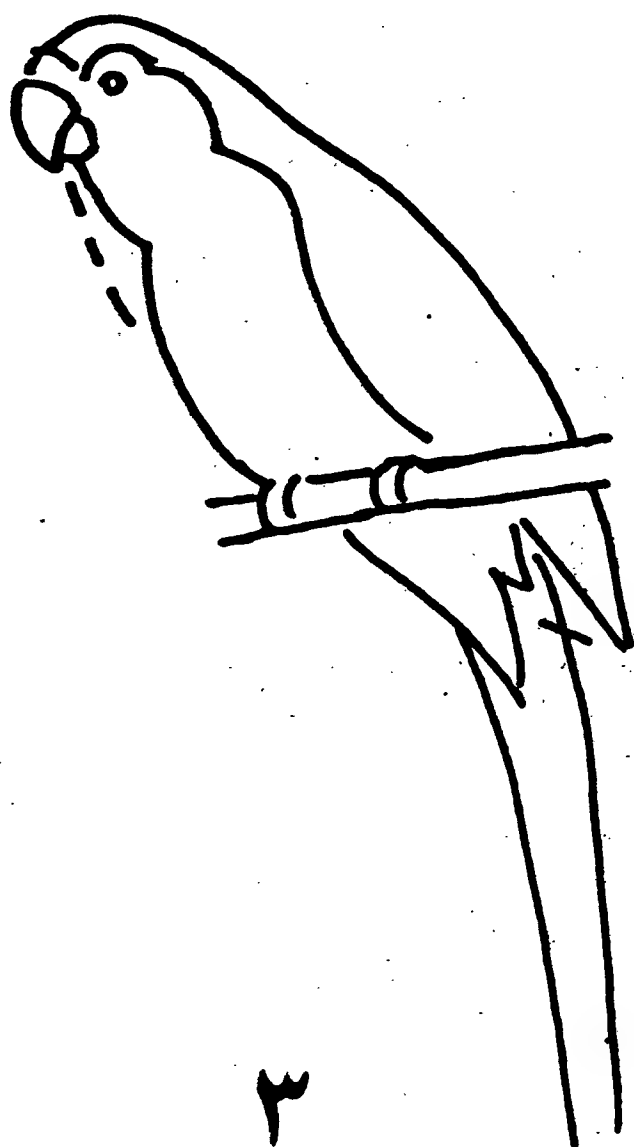
توتی

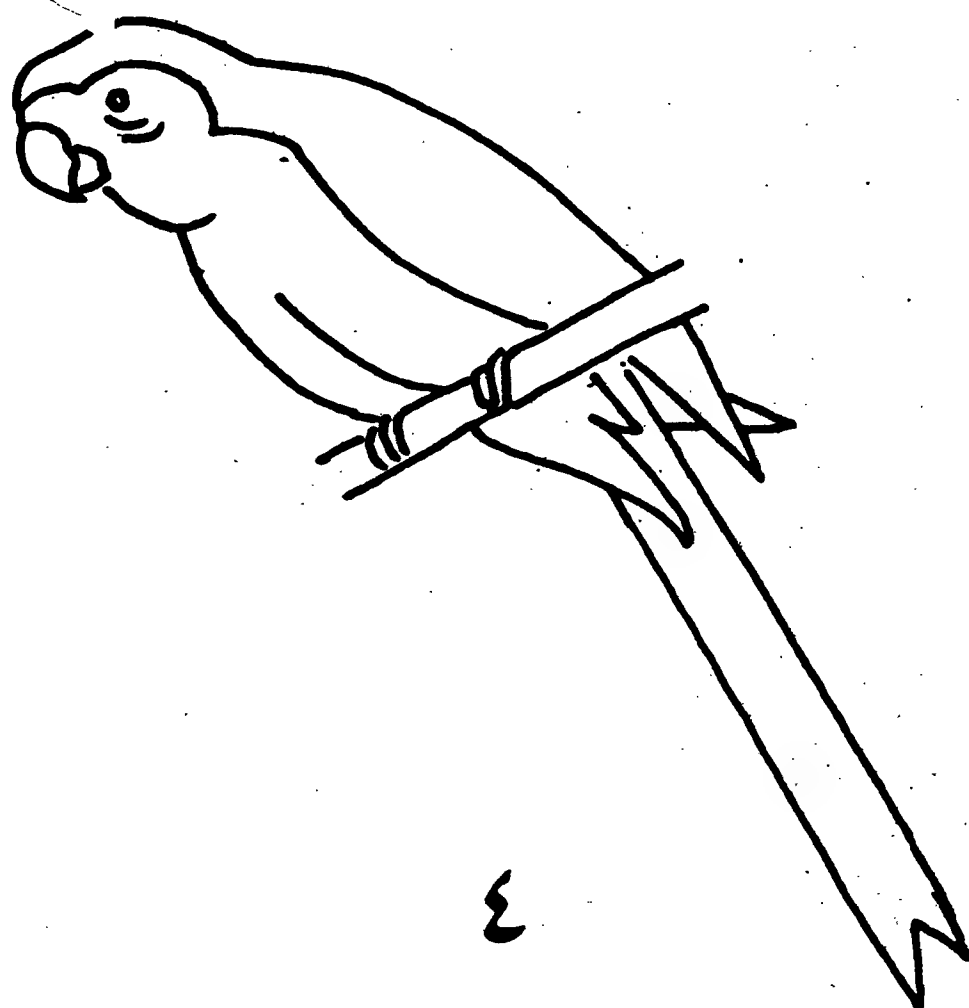
۱

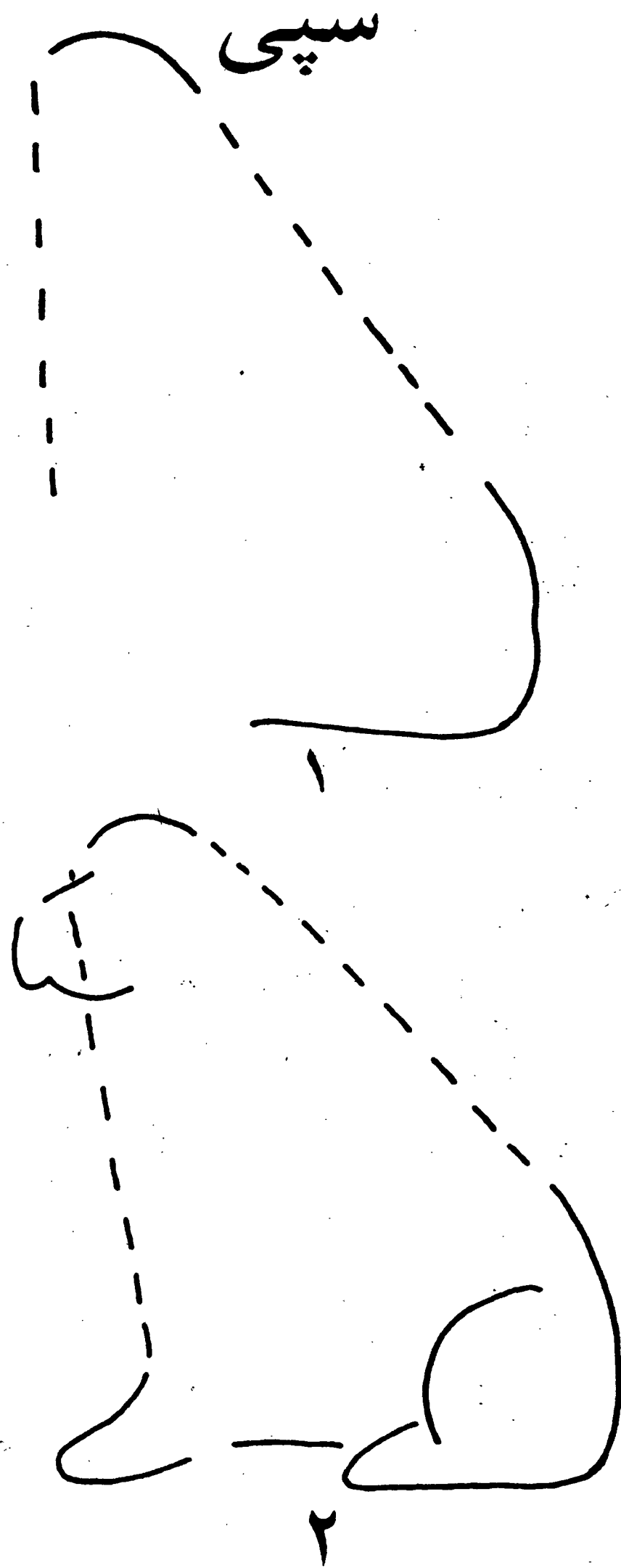
۲

۳

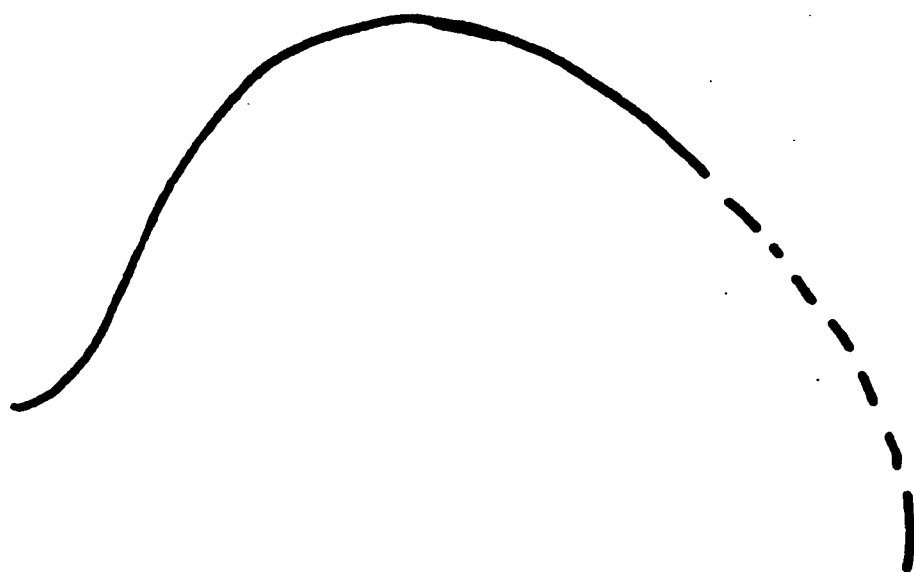
۴

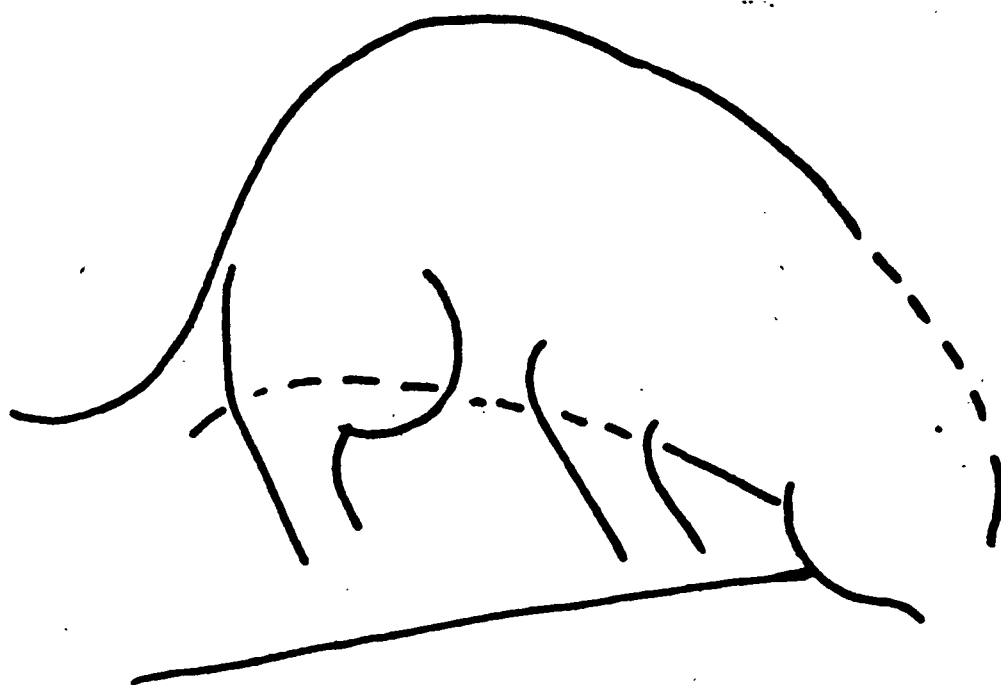

۴

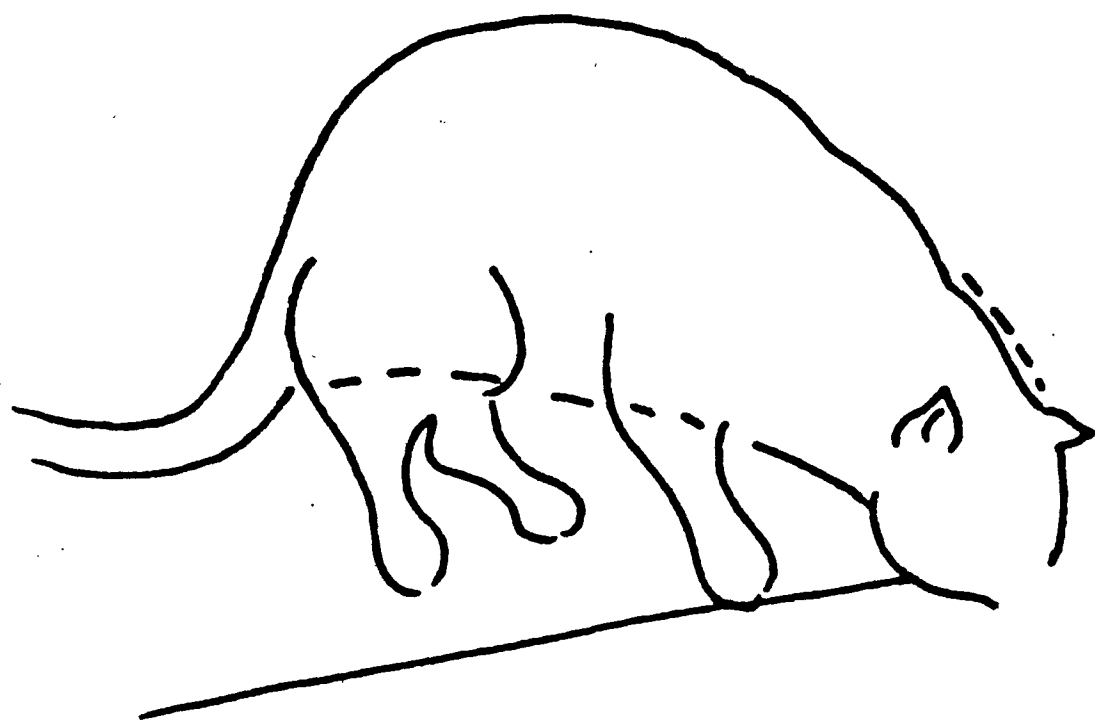
پیشو

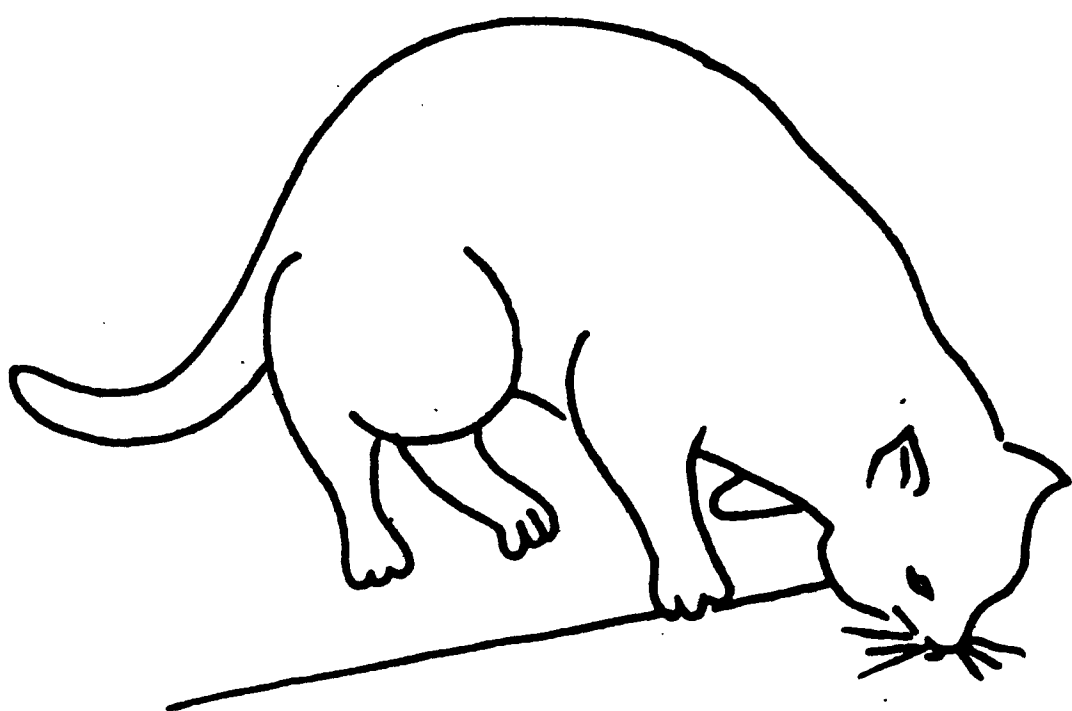
۱

۲

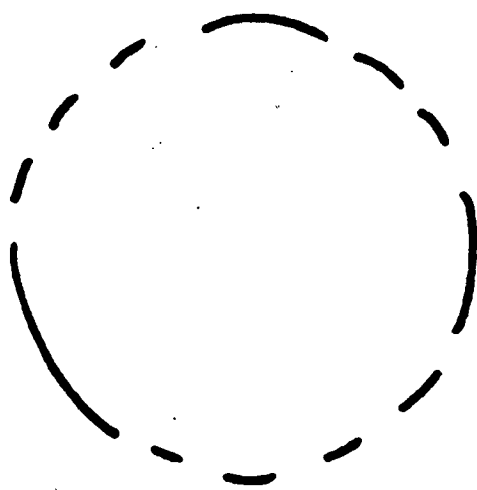

۳

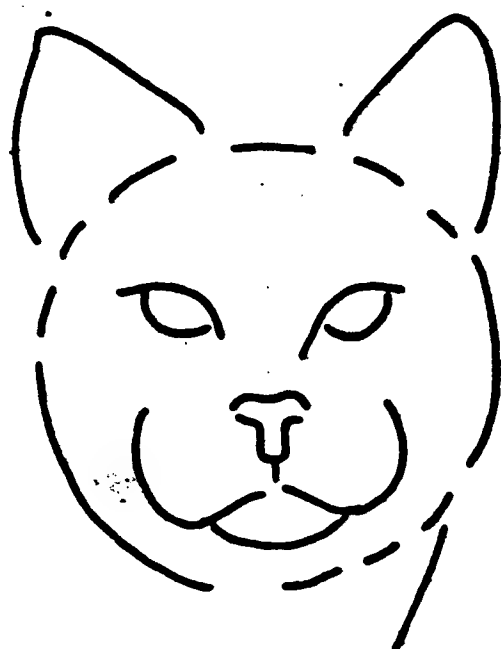

۴

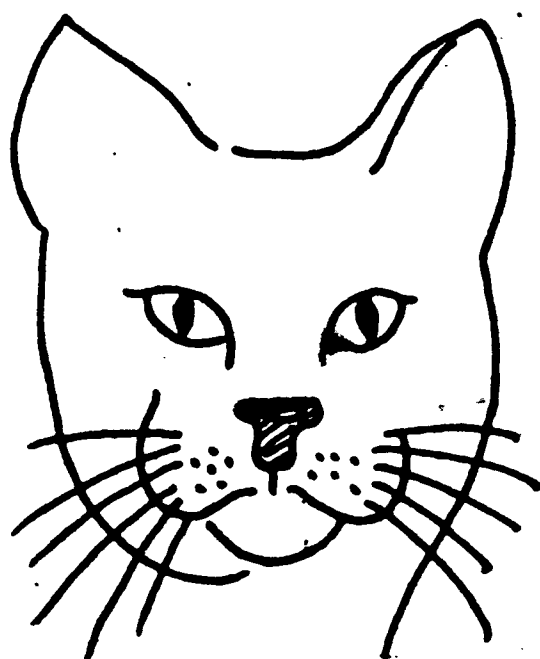
د پيشو سر

۱

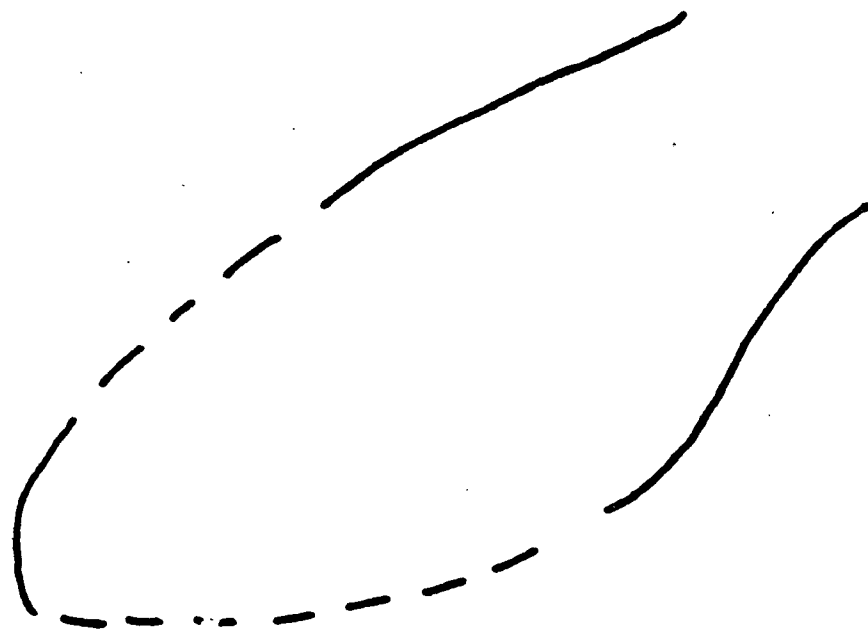

۲

۳

مرغی داویو چنبلوپیه حال کی

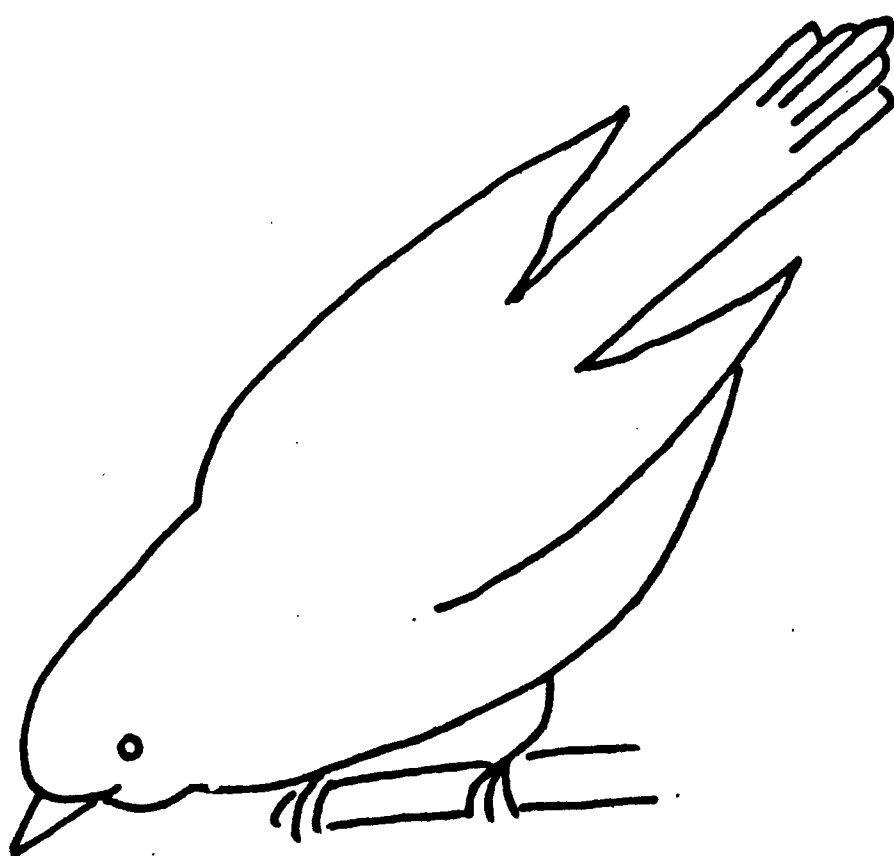
۱

۲

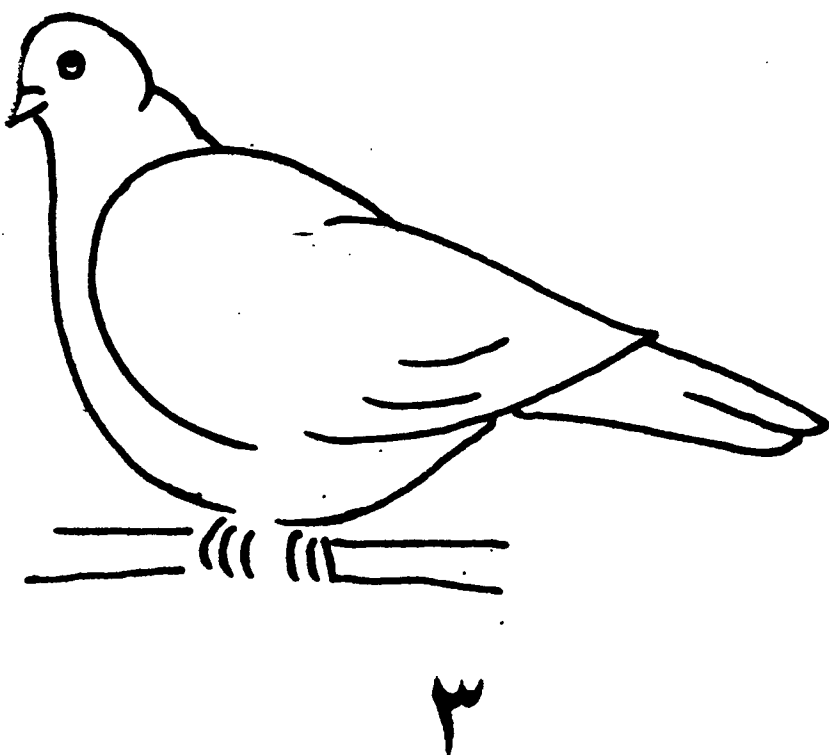
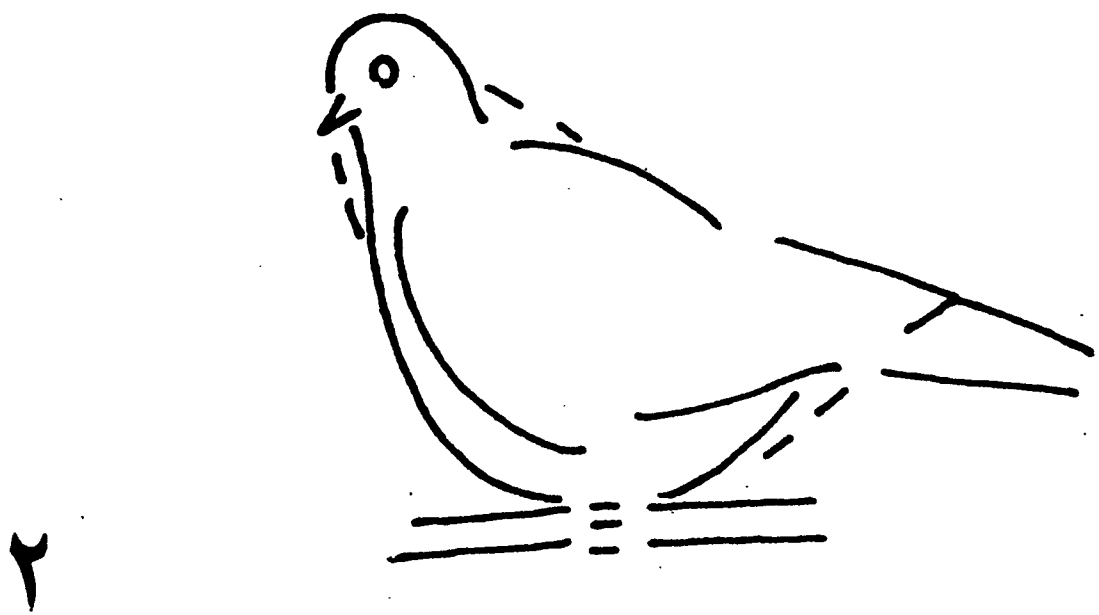

۳

۴

مرغی

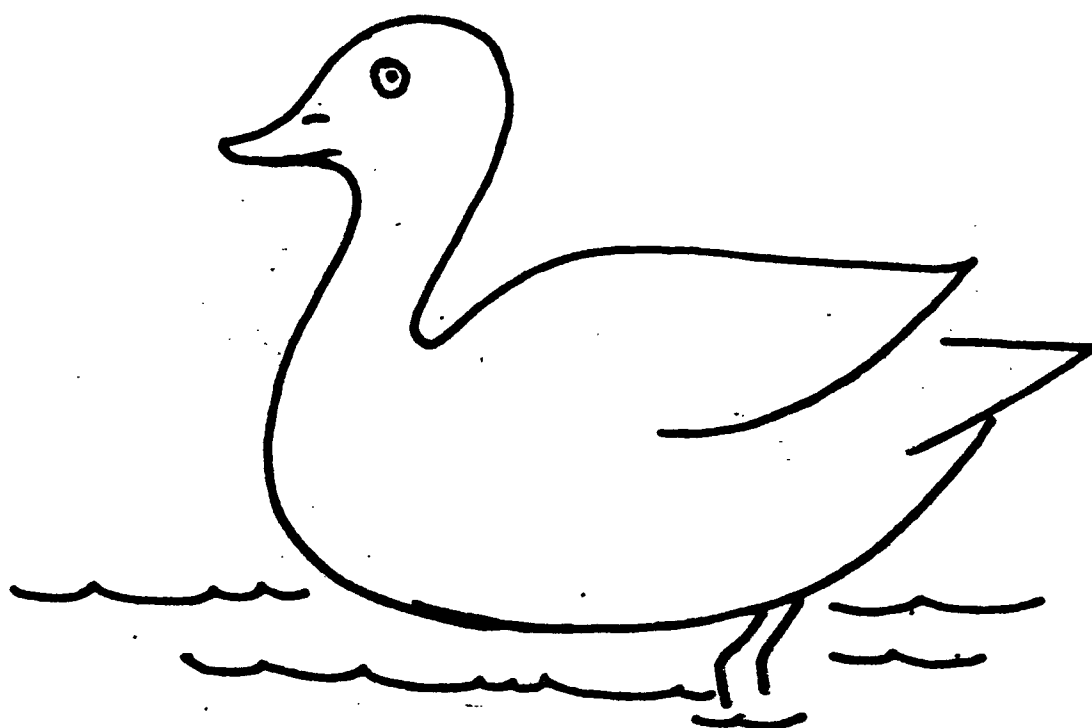
د آس سر

مرغاوی

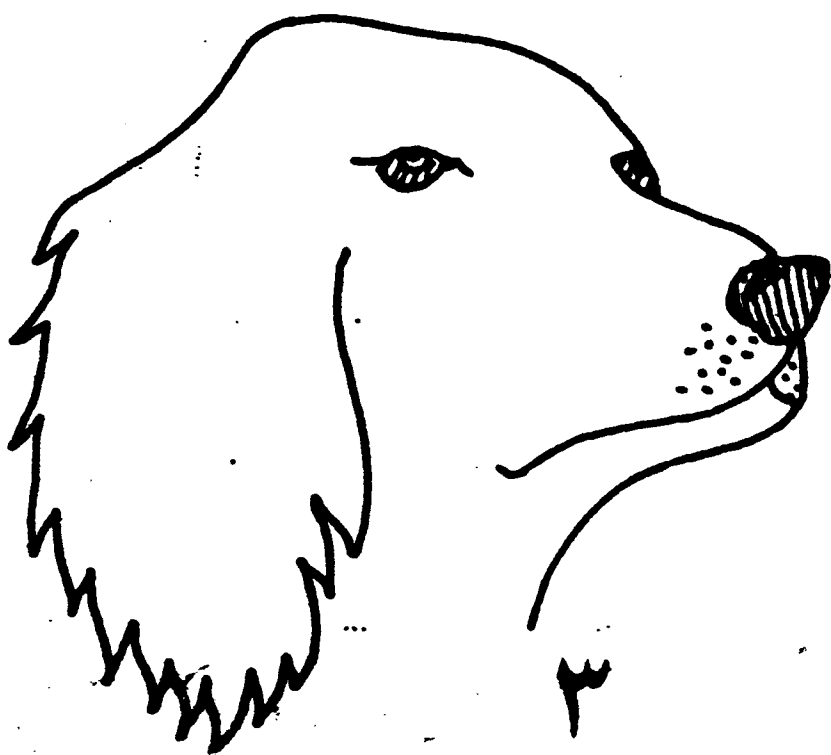
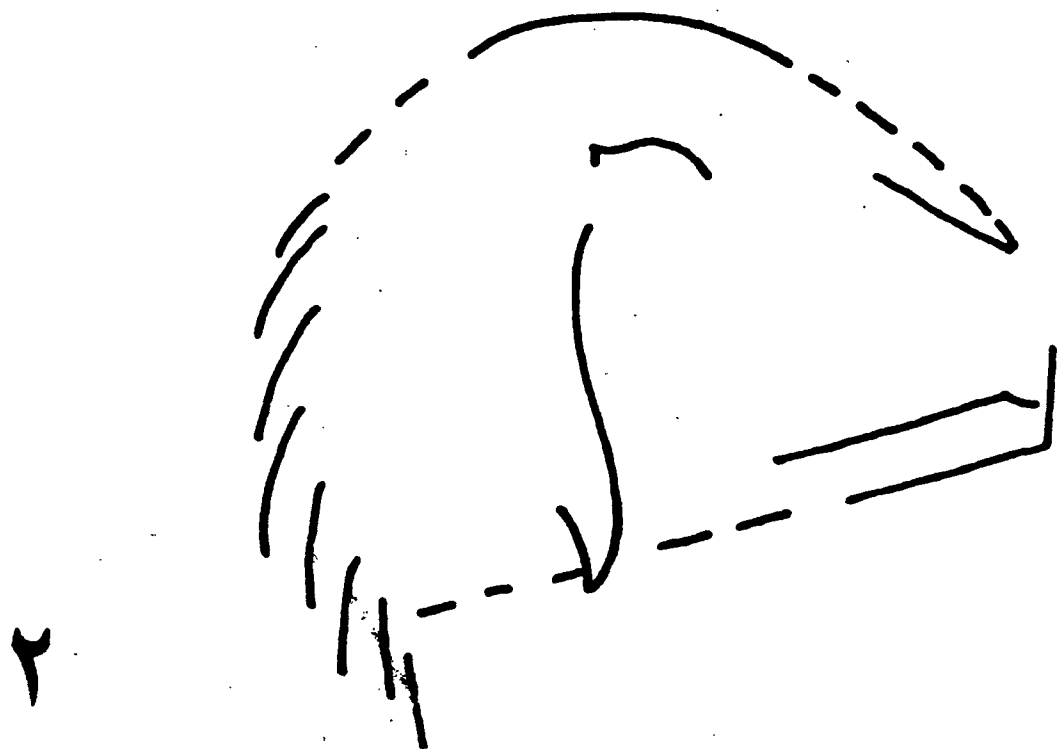
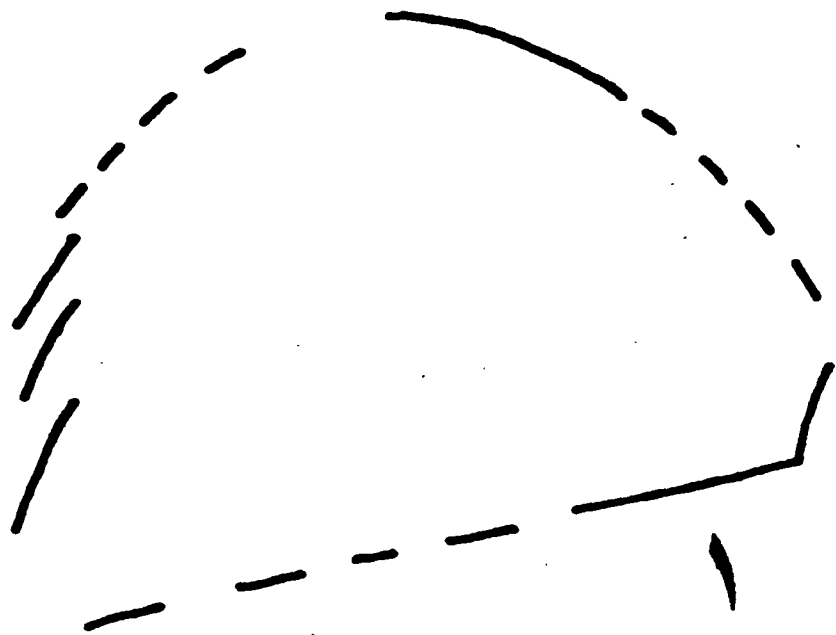

۲

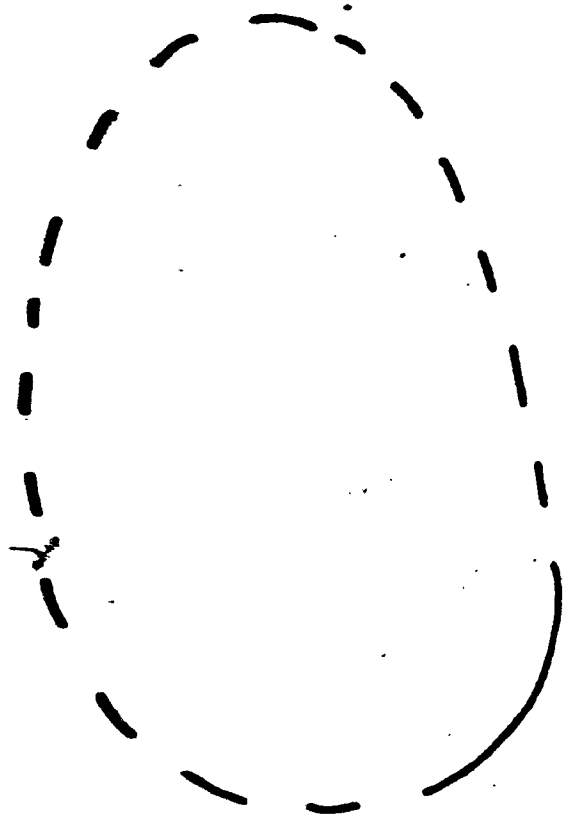

۳

دسپی سر

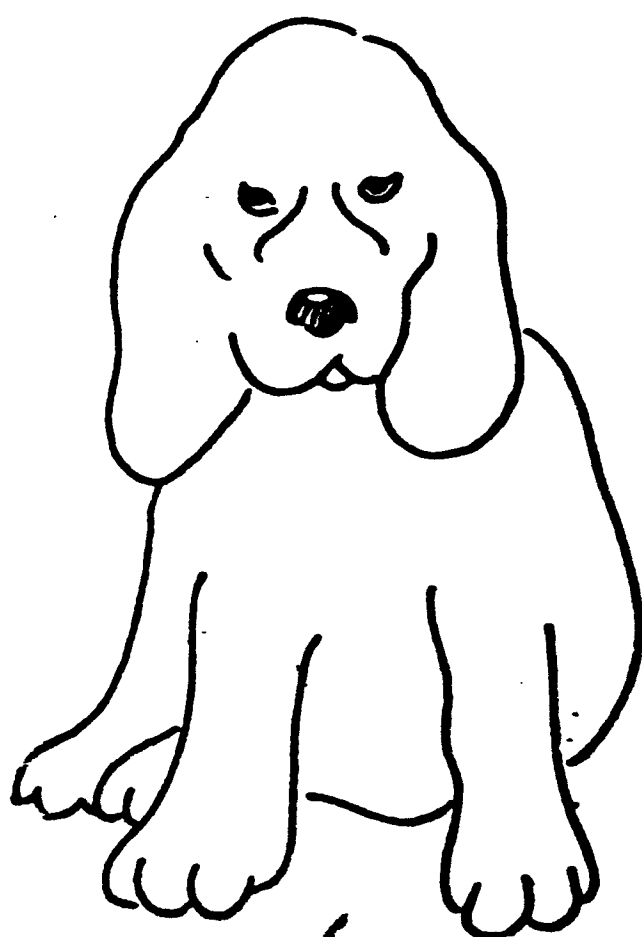

سپی

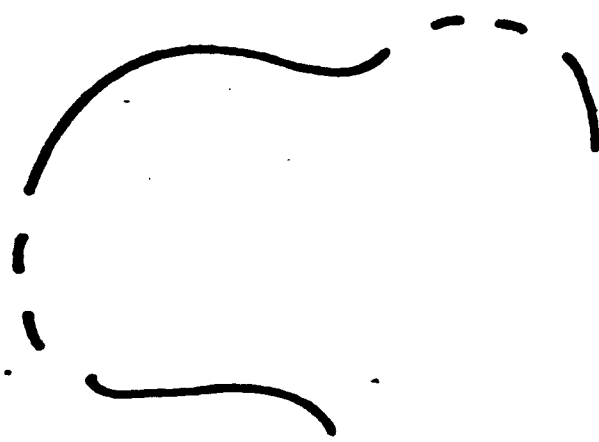

۳

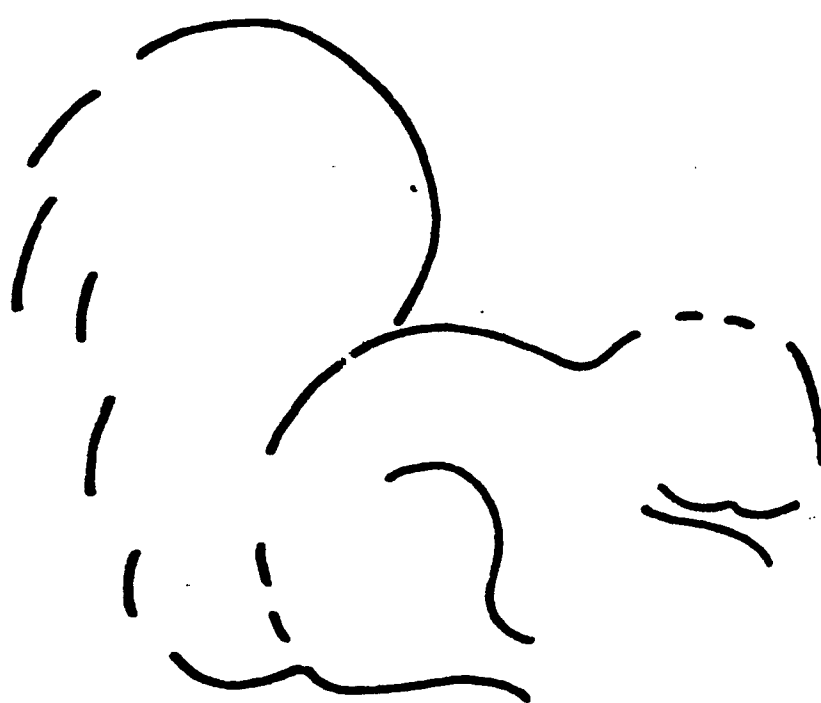

۴

سنجاب

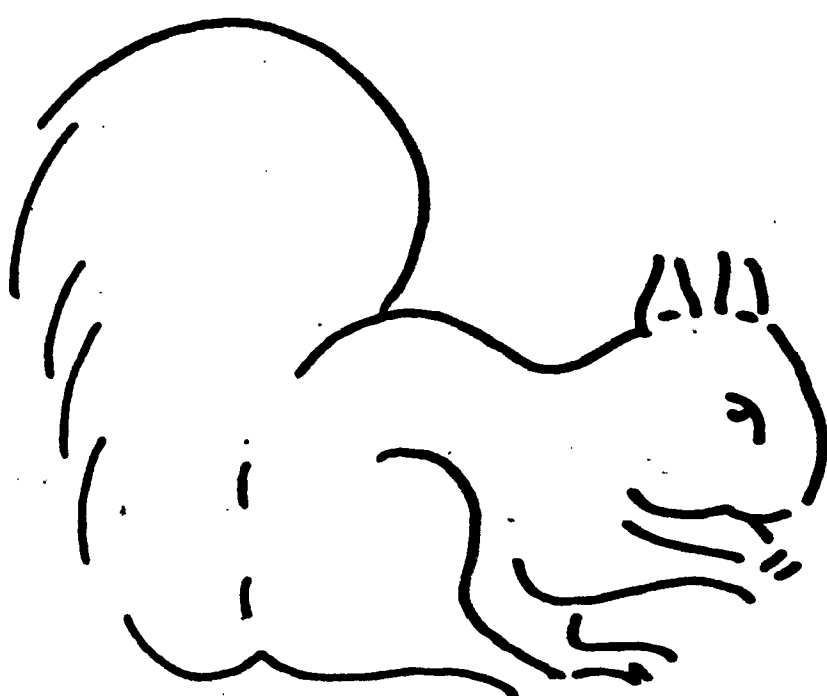
۱

۲

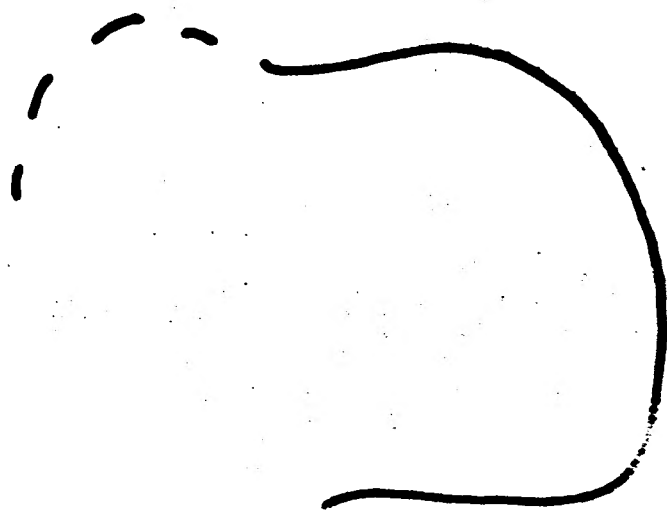

۴

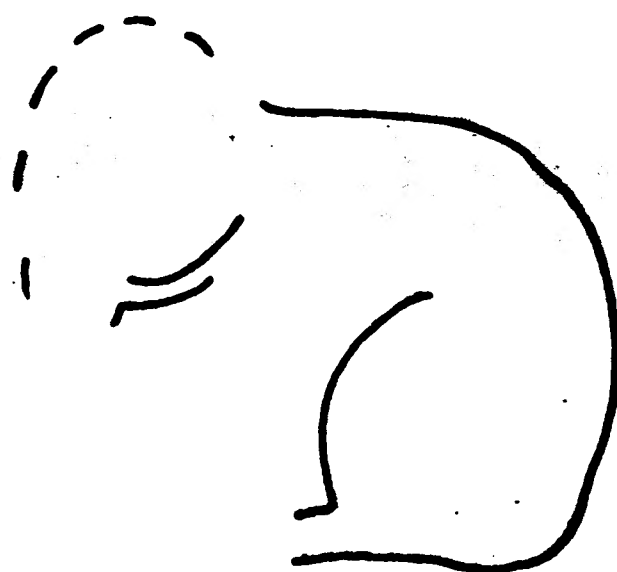

۳

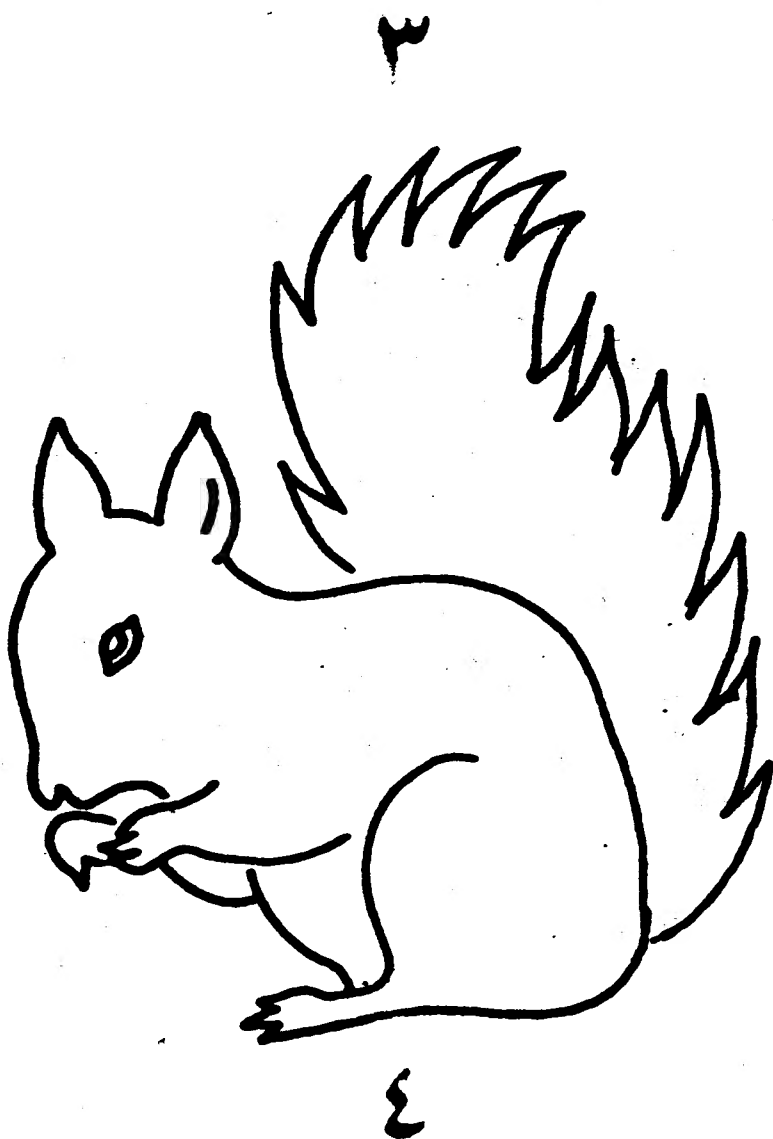
سنجاب

۱

۲

د ليکوال په باره کې

نوم : نورالحبيب نثار

د پلار نوم : محمد انور

د زوکړې نېټه : ۱۳۳۹ لمريز کال ليندۍ

د زوکړې ځای : بربهار ، خوگياڼي ، ننگرهار ، افغانستان

زده کړه : پښتوايم ، اې - پېښور پوهنتون

وظیفه : د جې ټي زيډ - بيفير د تاليف او خپرونو په څانگه کې د پښتو

د ښوونيزو او روزنيزو کتابونو مولف .

چاپ شوي آثار :

* پښتو ، د پنځم ټولگي له پاره

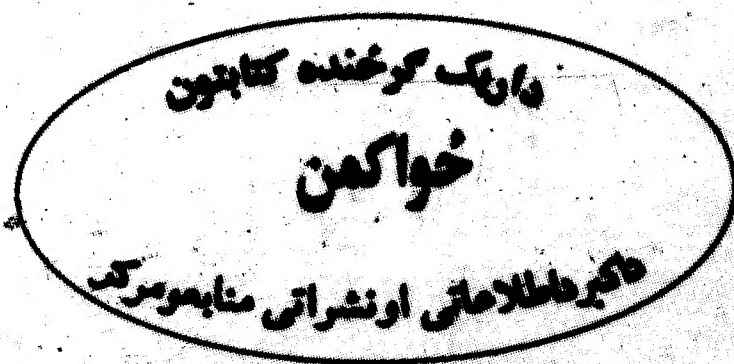
* د تدريس لارښود ، د پنځمو ټولگيو د پښتو ښوونکو له پاره

* پښتو ، د شپږم ټولگي له پاره

* د تدريس لارښود ، د شپږمو ټولگيو د پښتو ښوونکو له پاره

* څانگې څانگې ارغوان (د شعرونو مجموعه)

* همدغه کتابگوڼی

داریک دگر خنده کتابتونو دخیرونو لری

پوله پسی نومره : ۲۶